

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi kalastuslain
muuttamisesta ja kalastuslain muuttamisesta annetun lain
108 §:n muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Kalastuslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että valan tai vastaavan vakuutuksen antaneen kalastusvalvojan toimivaltuudet ja asema määriteltäisiin nykyistä selkeämmin vastaamaan perustuslain vaatimuksia.

Kalastusvalvojalta edellytettäisiin alan koulutusta ja kalastusvalvojalle asetettaisiin kelpoisuusvaatimukset sekä hyväksymisedellytys. Kalastusvalvojien toiminnan viranomaisvalvontaa suorittaisi maa- ja metsätalousministeriö ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Kalastusvalvojan toimivaltuuksiin lisättäisiin oikeus antaa huomautus ja näyttömääräys sekä mahdollisuus luopua toimenpiteestä. Vesialueen omistajan, osakkaan ja kalastusoikeuden haltijan kalastusvalvontaan liittyviä toimivaltuuksia ehdotetaan supistettavaksi nykyisestä.

Esityksen tarkoituksena on ajanmukaistaa

myös viranomaisten kalastusvalvontatoiminnan oikeudellista säätelyä sekä lisätä asiakkaiden oikeusturvaa.

Tavoitteiden saavuttamiseksi kalastuslain kalastusvalvontaa koskeviin säännöksiin jo sisältyvistä asioista säädettäisiin nykyistä yksityiskohtaisemmin. Lakiin lisättäisiin myös kokonaan uusia säännöksiä käytännössä ilmenneiden toiminnallisten tarpeiden vuoksi. Säännökset liittyvät muun muassa pyydysten merkitsemiseen, kalojen tai rapujen vapauttamisvelvollisuuteen, kalastusvalvojien kalastusvalvojakorttiin ja tunnuksiin, kalastusvalvojan henkilöllisyyden selvittämisoikeuteen, kalastukseen käytettävän kulkuvälineen pysäyttämisvelvollisuuteen sekä talteenottomenettelyyn.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2011.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYS	2
YLEISPERUSTELUT	3
1 JOHDANTO	3
2 NYKYTILA	3
2.1 Kalastuksenvalvonta	3
2.2 Kalastuksenvalvojan asema	5
2.3 Kalastuksenvalvojan ja viranomaisten toimivalta	6
2.4 Kalastuksenvalvojien toiminnan valvonta	7
2.5 Vesialueen omistajan, osakkaan tai kalastusoikeuden haltijan toimivalta	8
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	8
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	11
4.1 Taloudelliset vaikutukset	11
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan	11
4.3 Ympäristövaikutukset	11
4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset	11
5 ASIAN VALMISTELU	12
6 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET	13
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	14
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT	14
1.1 Laki kalastuslain muuttamisesta	14
1.2 Laki kalastuslain muuttamisesta annetun lain 108 §:n muuttamisesta	26
2 VOIMAANTULO	26
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS	27
LAKIEHDOTUKSET	30
Laki kalastuslain muuttamisesta	30
Laki kalastuslain muuttamisesta annetun lain 108 §:n muuttamisesta	36
LIITE	37
RINNAKKAISTEKSTIT	37
Laki kalastuslain muuttamisesta	37
Laki kalastuslain muuttamisesta annetun lain 108 §:n muuttamisesta	50

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Voimassa oleva kalastuslaki on tullut voimaan 1 päivänä tammikuuta 1983. Sen jälkeen lakiin on tehty vuosien mittaan lukuisia muutoksia. Kalastuslaki kokonaisuudessaan ei enää nykyisellään vastaa yhteiskunnan ja perustuslain muutoksista aiheutuneita tarpeita.

Kalastuksenvalvontaa koskevat kalastuslain 13 luvun säännökset ovat osin alkuperäisessä muodossaan, osa säännöksistä on muutettu useaan otteeseen. Kalastuksenvalvontaa koskevan lainsäädännön puutteisiin, erityisesti kalastuksenvalvojan aseman ja toimivaltuuksien määrittelyn osalta, ovat kiinnittäneet huomiota eduskunnan apulaisoikeusasiamies 9 päivänä kesäkuuta 2006 (Dnro 785/4/04) sekä apulaisoikeusoikeuskansleri 29 päivänä tammikuuta 2008 (Dnro 158/1/06) ja 14 päivänä toukokuuta 2010 (Dnro OKV/947/1/2008) antamallaan päätöksillä.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on ratkaisussaan pitänyt epätyytyttävänä nykyistä tilannetta, jossa kalastuksenvalvojan kelpoisuutta ja pätevyyttä sekä kalastuksenvalvontatoiminnan viranomaisvalvontaa koskevat säännökset puuttuvat voimassa olevasta kalastuslaista. Ratkaisun mukaan kalastuksenvalvojan asema julkista hallintotehtävää hoitavana henkilönä tulisi olla perustuslain 124 §:n mukaan määritelty laissa nykyistä paremmin tehtävän hoitajan pätevyysvaatimusten ja kelpoisuusehtojen osalta. Edellä mainituissa ratkaisuisissa todetaan lisäksi, että voimassa olevan kalastuslain kalastuksenvalvontatoiminnan viranomaisvalvontaa koskevat säännökset ovat osoittautuneet riittämättömiksi edellä mainitun perustuslain säännöksen korostaessa julkista hallintotehtävää hoitavien henkilöiden julkisen valvonnan asianmukaisuutta.

Nykyisen kalastuslain kalastuksenvalvontaa koskevat säännökset eivät myöskään sääntele toimenpiteistä luopumista tai huomautuksenantoa havaitun rikkomuksen johdosta, mitä eduskunnan apulaisoikeusasia-

miehen päätöksessä pidettiin valvontaa koskevan sääntelyn puutteena. Edellä mainittujen eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen sekä apulaisoikeusoikeuskanslerin ratkaisujen mukaan havaitut puutteet voimassa olevassa kalastuslaissa osoittavat kalastuksenvalvontaa koskevien kalastuslain säännösten kiireellistä uudistamistarvetta.

Uusimmassa kalastuksenvalvontaa koskevassa ratkaisussaan apulaisoikeuskansleri kiinnitti huomiota valvontamenettelyssä noudatettavaan hyvän hallinnon ja suhteellisuuden periaatteisiin. Apulaisoikeuskanslerin mukaan kalastuslain säännökset pyydysten hävittämisvelvollisuudesta ilman asianomistajan kuulemista eivät ole ajanmukaisia eivätkä vastaa nykyistä käsitystä hyvästä viranomaistoiminnasta ja hallinnosta. Valvontatapahtumien jälkikäteistä valvontaa olisi merkittävästi hyödyttänyt tapahtumien, toimenpiteiden ja luvattomaksi määriteltyjen pyyntivälineiden yksityiskohtainen kirjaaminen ja kuvaileminen.

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 25 päivänä marraskuuta 2008 työryhmän, jonka tehtäväksi annettiin selvittää kalastuslakiin (286/1982) liittyvät uudistustarpeet. Tämä lakiesitys on osa kyseistä kalastuslain kokonaisuudistusta, ja siinä keskitytään voimassa olevan kalastuslain 13 luvun kalastuksenvalvontaa koskeviin muutostarpeisiin. Säännöksiä joudutaan kuitenkin tarkastelemaan uudelleen kalastuslain kokonaisuudistustyön edistyessä.

2 Nykytila

2.1 Kalastuksenvalvonta

Kalastuksenvalvontaa koskevat säännökset uudistettiin osana kalastuslain kokonaisuudistusta nykyisen kalastuslain (286/1982) voimaan tullessa. Kalastuslain 13 luku sisältää säännökset muun muassa kalastuksenvalvojan tehtävistä ja niiden suorittamiseen liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista, kalas-

tuksenvalvojan toimivaltuuksista sekä kalastuksenvalvojaksi asettamisesta. Läänikohtaista viehekalastusjärjestelmää koskevan kalastuslain muutoksen (1045/1996) jälkeen kalastuksenvalvontaa koskevia säännöksiä on uudistettu muun muassa talteenottoa ja virkapuuta koskien lailla (493/1997).

Kalastuksenvalvonta on osa kalavesien suunnitelmallisen käytön ohjausta ja keino varmistaa, että kalavesillä toimitaan säännösten mukaan. Kalastuksenvalvojat ja valvontaviranomaiset valvovat muun muassa kalojen alamittoja, kiellettyjä kalastusaikoja ja -alueita, rauhoituspiirejä ja pyydyksiä koskevien säännösten ja päätösten noudattamista sekä kalastusoikeuden ylityksiä. Kalastuksenvalvonnalla ja sen yhteydessä annettavalla neuvonnalla pyritään myös siihen, että kalastajat huolehtisivat kalastusta koskevat lupasiansa asianmukaisesti.

Valvontaviranomaisina kalastuksenvalvonnassa toimivat poliisi, rajavartiolaitos, kalastusviranomainen ja tulliviranomainen. Valtion vesialueiden kalastuksenvalvontaa suorittavat lisäksi Metsähallituksen erätarkastajat sekä sellaiset Metsähallituksen virkamiehet, joiden tehtävänä on huolehtia valtiolle kuuluvista kalavesistä ja niissä kalastamista koskevista asioista. Kalastusviranomainen (maa- ja metsätalousministeriö ja elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus) suorittaa kalastuksenvalvontaa Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan mukaisen ammattikalastuksen valvonnan yhteydessä rannikkoalueen yksityisvesillä ja yleisellä vesialueella, mutta sisävesillä kalastusviranomaisella ei juuri ole resursseja osallistua kalastuksenvalvontaan. Lukuun ottamatta merialueita ja rajavesistöjä poliisiin, rajavartiolaitoksen ja tulliviranomaisen osallistuminen kalastuksenvalvontaan on myös nykyisin vähäistä. Kalastusalueiden asettamien kalastuksenvalvojien ja poliisin yhteistyönä on järjestetty satunnaisia alueellisia yhteisvalvontaoperaatioita.

Muiden kuin valtion vesien osalta kalastuksenvalvonta on valtaosalla vesialueista käytännössä varsin vähäistä. Yksityisten vesialueiden osalta kalastuksenvalvonnan perustan muodostaa valan tai vastaavan vakuutuksen antaneen kalastuksenvalvojan suorittama osakaskuntalähtöinen ja talkooluonteinen

työ. Tämän tyyppinen työ ei kuitenkaan nykyisin houkuttele aktiiviseen valvontaan.

Nykyisin osakaskuntalähtöisen ja talkoopohjaisen kalastuksenvalvonnan rinnalle on tullut ammattimaisempi, tuotteistettu kalastuksenvalvonta. Kalastuksenvalvontapalvelua tarjoavat muun muassa maakunnalliset kalatalouskeskukset. Kalastusalueet tai osakaskunnat voivat tilata yhden tai kaksi valvojaa sekä venekaluston suorittamaan kalastuksenvalvontaa alueellaan. Valvonnan ammattimaisuus ja näkyvyys on todettu olevan kalastuksenvalvontapalveluiden etuina. Lisäksi palveluna tapahtuvan valvonnan etuna voidaan pitää valvonnan objektiivisuutta, sillä ammattimaiset valvojat ovat riippumattomia vesialueiden omistussuhteista tai esimerkiksi osakaskuntatoiminnasta. Laajojen alueiden saattaminen tällaisen ammattimaisen valvonnan piiriin vaatisi kuitenkin huomattavia kalastuksenvalvontaan suunnattuja rahoitusresursseja.

Vähäinen kalastuksenvalvonta vesialueilla on osaltaan johtanut siihen, että erityisesti valtion kalastusmaksujen maksamisen laiminlyönti on yleistä. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos arvioi Suomi kalastaa 2005 -kyselytutkimuksen tulosten perusteella, että ainoastaan 43 % maksuvelvollisista oli maksanut kalastuksenhoitomaksun. Maksuvelvoite koskee 18-64 -vuotiaita muuta kalastusta kuin onkimista ja pilkkimistä harjoittavia henkilöitä. Maksu on henkilökohtainen. Viehekalastukseen tarvitaan lisäksi varsinainen viehekalastuslupa. Se voi olla joko läänikohtainen viehekalastusmaksu tai kalastusoikeuden haltijan myöntämä lupa. Muuhun kalastukseen, kuten verkko- tai katiskakalastukseen, tarvitaan aina vesialueen omistajan tai kalastusoikeuden haltijan lupa.

Valtion kalastusmaksut tuottavat keskeisen osan kalavesien hoidon ja kalastuksen järjestämisen perusrahoitusta. Maksujen keruusta ja rahoituksen käytöstä vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Vuonna 2009 kalastuksenhoitomaksun ja läänikohtaisen viehekalastusmaksun kertymä oli yhteensä noin 8,4 miljoona euroa. Kalastuksenhoitomaksuina kertyneet varat käytetään kalavesien omistajille kalastusoikeuden käytöstä maksettaviin korvauksiin sekä kalastusaluetoiminnasta, kalastusalan neuvontajärjestöjen toiminnasta

ja kalatalouden edistämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen. Lisäksi kalastuksenhoitomaksukertymästä maksetaan valtiolle maksun kannosta aiheutuvat kulut.

2.2 Kalastuksenvalvojan asema

Voimassa olevan kalastuslain (286/1982) 97 §:n 1 momentin mukaan kalastuksenvalvontaa suorittaa kalastuslain 96 §:ssä mainittujen viranomaisten, poliisin, kalastusviranomaisen, rajavartiolaitoksen lisäksi valan tai vastaavan vakuutuksen antanut kalastuksenvalvoja, jonka elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus, kunta, kalastusalue, kalastuskunta (nykyisin osakaskunta), vesialueen omistaja tai kalastusoikeudenhaltija on asettanut. Edellä mainittujen viranomaisten ja valan tai vastaavan vakuutuksen antaneen kalastuksenvalvojan tulee 96 §:n mukaan valvoa, että kalastusta koskevia säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan, ottaa talteen luvattomalla kalastuksella saatu saalis ja luvattomassa kalastuksessa käytetyt välineet samoin kuin luvattomana pidettävä kuljetus- tai kauppatavara.

Kalastuslaista annetun hallituksen esityksen (HE 214/1980) perustelujen mukaan kalastuksenvalvojan tehtävä on lähinnä paikallisesta valvonnasta huolehtiminen. Perustelujen mukaan kalastusalueen asettaman kalastuksenvalvojan tulee kalastuslain mukaan erityisesti valvoa, että rauhoituspiiriä koskevia ja muita kalastusalueen vesialueilla voimassa olevia määräyksiä noudatetaan. Kalastuksenvalvoja ei edellä mainitun hallituksen esityksen mukaan ole virkamies vaan kalastuslain 97 §:n 1 momentissa mainittujen tahojen asettama osaksi julkisluonteista tehtävää hoitava toimihenkilö. Kalastuksenvalvontatoiminnan perusrakennetta tarkasteltaessa malli, jossa viranomaisten rinnalla tällaista osaksi julkisluonteista tehtävää hoitava yksityinen kalastuksenvalvoja, on osoittautunut käytännössä toimivaksi. Keskeisimmät epäkohdat ovat liittyneet kalastuksenvalvojia koskevan oikeudellisen sääntelyn yleisluontoisuuteen ja tasoon sekä kalastuksenvalvojakoulutuksen puutteisiin. Kalastuksenvalvonnan kattavuuteen liittyvän epäkohtana voidaan pitää myös kalastuksenvalvontatoiminnan rahoit-

uksen vähäisyyttä ja nykyistä talkooluonteisuutta.

Kalastuksenvalvoja vannoo valan tai antaa vastaavan vakuutuksen yleisessä alioikeudessa. Kalastuksenvalvojalla tulee kalastuslain 97 §:n 3 momentin mukaan lisäksi olla valvojan merkki tai tunnuskortti, jonka hän vaa-dittaessa esittää. Kalastusasetuksen (1116/1982) 47 §:n 3 momentin mukaan kalastuksenvalvojan merkkejä ja tunnuskortteja, joiden kaavat maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa, pidetään saatavana elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksissa. Kalastuksenvalvojan korttia, joka on nykyisin eikuvallinen ja käsin täytettävä pahvikortti, on pidetty monilta osin puutteellisenä kalastuksenvalvojan tunnuksena. Käytössä on ollut lisäksi 97 §:n 3 momentin mukainen kalastuksenvalvojan kankainen hihamerkki, mutta sen antamisesta kalastuksenvalvojankortin myöntämisen yhteydessä on luovuttu 2000-luvulle tultaessa. Kalastuksenvalvojan tunnusten puutteellisuus on johtanut tilanteeseen, että kalastuksenvalvojat ovat laatineet myös omia kuvallisia valvojakorttejaan sekä venetunnuksiaan.

Kalastuksenvalvojalta ei voimassa olevassa laissa edellytetä kalastuksenvalvojankoulutusta. Yhtenäisen koulutuksen puute on vaikuttanut käytännössä suoraan kalastuksenvalvojen ammattitaitoon ja heidän kykyynsä selviytyä tehtävistään asianmukaisesti. Kouluttautuminen on ollut lähinnä vapaaehtoisten koulutustilaisuuksien sekä ohjeistuksen varassa. Maa- ja metsätalousministeriön sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kalatalouden toimialan asiantuntijavirkamiehet ovat osallistuneet kalastuksenvalvojen opastamiseen erilaisten koulutustilaisuuksien yhteydessä sekä suorittaneet käytännössä kalastuksenvalvontaa toimialueillaan. Lisäksi Kalatalouden Keskusliitto ry on järjestänyt kalastuksenvalvojen valvonnan suorittamiseen liittyvää koulutusta 1-2 päivän mittaisina jaksoina eri puolilla maata keskimäärin kahdesti vuodessa. Koulutukseen on sisällynyt opetusaiheina muun muassa toiminnan lainsäädännöllinen perusta, menettelytavat kalastuksenvalvonnan kenttätyössä ja eri valvontatilanteissa sekä yleensä asiakaspalvelussa. Kalastuksenvalvojen kirjallisena ohjeistuksena on käytetty Kalatalouden Keskus-

liitto ry:n maa- ja metsätalousministeriön toimeksiannosta laatimia kirjallisia ohjeita kalastuksenvalvonnan suorittamisessa huomioon otettavista seikoista ja menettelytavoista.

Kalastuksenvalvojan muista kelpoisuusehdoista, toimiajan pituudesta tai hyväksymismenettelystä ei myöskään ole säännelty lain tasolla. Kalastuksenvalvojalle myönnetty toimiajan pituus on vaihdellut riippuen muun muassa toimeksiantajan ja kalastuksenvalvojan välisistä sopimuksista tai yksittäisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen linjauksista kalastuksenvalvojakorttia myönnettäessä. Kalastuksenvalvojakortin voimassaoloaika on vaihdellut käytännössä parin vuoden ja rajoittamattoman voimassaoloajan välillä.

Voimassa olevassa kalastuslaissa ei ole säännöksiä huomautuksenantomahdollisuudesta kalastuksen valvontatoimenpiteenä eikä säännöksiä kalastuksenvalvojan oikeudesta luopua toimenpiteestä havaitun rikkomuksen johdosta. Näiden mahdollisuuksien puuttumista lainsäädännön keinovalikoimasta on pidetty puutteena.

Myöskään näyttömääräyksenantomahdollisuudesta ei ole selkeitä säännöksiä voimassa olevassa kalastuslaissa. Menettelyä on kuitenkin sovellettu välillisesti kalastuslain 102 §:n 1 momentin sekä 108 §:n 1 momentin nojalla. Näyttömääräysmekanismi on otettu käyttöön esimerkiksi rajavartiolaitossa (578/2005) rajavyyhykelupien valvontaan liittyen sekä mainittu hallituksen esityksessä Eduskunnalle laiksi kalastuslain muuttamisesta (HE 68/1997). Mikäli luvaton kalastaja pystyy luotettavasti osoittamaan henkilöllisyytensä kalastuksenvalvojalle, hän voi kirjoittaa näyttömääräyslomakkeen siten, että epäillyn henkilön tulee seitsemän vuorokauden kuluessa tarkastuksesta esittää maksutositte poliisille sovitulla poliisilaitoksella. Mikäli epäilty ei esitä määräajassa maksutositetta, henkilö voidaan tuomita kalastuslain 108 §:n mukaan kalastusrikkomuksesta sakkoon tai rikoslain 2 a luvun 9 §:n 3 momentin ja mainitun 9 §:n 4 momentin nojalla annetun asetuksen mukaan rikesakkoon. Mikäli luvaton kalastaja ei pysty osoittamaan henkilöllisyyttään kalastuksenvalvojalle luot-

tettavasti, talteenotto on ainoa menettelytapa, jolla valvontatoimenpidettä voidaan jatkaa.

2.3 Kalastuksenvalvojan ja viranomaisten toimivalta

Voimassa olevan kalastuslain sanamuoto on monin paikoin kalastuksenvalvojaa ja kalastusta valvovia viranomaisia velvoittava. Kalastusta valvovia viranomaisia ovat poliisi, kalastusviranomainen, rajavartiolaitos sekä tulliviranomainen rajavesissä, Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä sekä sellaiset metsähallinnon virkamiehet, joiden tulee huolehtia valtiolle kuuluvista kalavesistä ja niissä kalastamista koskevista asioista. Kalastuslain 96 ja 97 §:n mukaan kalastuksenvalvojan ja kalastusta valvovan viranomaisen tulee valvoa, että kalastusta koskevia säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan. Nykysäännösten mukaan kalastuksenvalvojan ja kalastusta valvovan viranomaisen tulee ottaa talteen luvattomalla kalastuksella saatu saalis ja luvattomassa kalastuksessa käytetyt välineet samoin kuin luvattomana pidettävä kuljetus- tai kauppatavara. Kalastuslain 98 §:n mukaan kalastuksenvalvoja on velvollinen toimialueellaan pyynnöstä avustamaan vesialueen omistajaa tai kalastusoikeuden haltijaa tämän oikeutta loukkaavan menettelyn selvittämiseksi. Kalastuslain 100 §:ssä velvoitetaan kalastuksenvalvoja tai kalastusta valvova viranomainen hävittämään kielletty pyydys tai pyydyksen osa tai tekemään se kalastukseen kelvottomaksi. Mikäli kalaväylään tai muulle vesialueelle, jossa kalastusoikeuden käyttäminen on kielletty tai sitä on rajoitettu, on laittomasti pantu kalanpyydys, poliisiviranomainen tai kalastuksenvalvoja on velvollinen poistamaan sen syyllisen kustannuksella.

Talteen otetun tavaran luovuttamisesta poliisin säilytettäväksi ja takaisin luovuttamisesta on säädetty kalastuslain 102 §:ssä. Eräissä tapauksissa talteen ottaja saa, ilmoitettuaan talteen ottamisesta poliisille, pitää hallussaan talteen ottamansa pyydyksen ja kulkuvälineen kunnes niiden käyttäjä on suorittanut niistä lunastuksen. Kalastuslain 102 §:n mukainen lunastusmaksu on kalastusasetuksen 50 §:n mukaan 30 euroa kerralla tal-

teen otettua tavaraerää kohti. Milloin tavarana on otanut talteen kalastuksenvalvoja tai 101 §:n 2 momentissa tarkoitettu viranomaisena, eikä rikoksesta nosteta syytettä, lunastuksen saa periä itselleen se, joka on otanut tavarana talteen. Jollei lunastusta suoriteta kuukauden kuluessa siitä, kun poliisille on ilmoitettu tavarana talteen ottamisesta, eikä tavarana omistaja ole pannut tuomioistuimessa vireille kannetta talteen ottamisen lainmukaisuudesta, saa talteen ottaja tavarana omakseen.

Poliisiin, kalastusviranomaisena, rajavartiomiehen sekä valan tai vastaavan vakuutuksen antaneen kalastuksenvalvojan tarkastusoikeudesta säädetään kalastuslain 100 §:ssä siten, että näillä on oikeus tarkastaa, että vedessä tai veneessä samoin kuin rannalla tai suojassa oleva pyydys on säännösten ja määräysten mukainen. Mainituilla viranomaisilla ja kalastuksenvalvoijalla on myös oikeus tarkastaa kalaa ja rapuja kaupaksi pitävän henkilön varasto.

Nykyisten säännösten mukainen kalastuksenvalvojaa ja kalastusta valvovia viranomaisia koskeva velvoite talteenottoon on aiheuttanut ongelmia käytännössä. Talteenottoa ei ole nähty aina tarpeellisena toimenpiteenä valvontatilanteessa, jossa kalastaja on paikalla. Talteenotto-oikeuden käyttö luvattomassa kalastuksessa vaihtelee eri vesialueilla ja menettely on kalastuksenvalvojen osalta linjattu yleensä itsenäisesti toimialueella ja toimexiantajan taholta. Kalastuksenvalvojen osalta talteenoton vaihtoehtona on näyttömääräyksen antaminen, mikäli esimerkiksi muuta kuin onkimista tai pilkkimistä harjoittavalla maksuvelvollisella kalastajalla ei ole osoittaa tositetta maksetusta kalastushoitomaksusta tai viehekalastusmaksusta.

2.4 Kalastuksenvalvojen toiminnan valvonta

Kalastuksenvalvontaa ja siinä erityisesti kalastuksenvalvojia koskevan sääntelyn yleisluontoisuus on vaikeuttanut etenkin toiminnan viranomaisvalvontaa, koska lainsäädäntö ei ole sisältänyt toiminnan viranomaisvalvontaa eikä valvonnassa edellytetyjen tietojen saantiin liittyviä erityissäännöksiä. Kalastusviranomaisena on ollut vaikea puuttua

eräisiin kalastuksenvalvojen moitittavina pidettyihin toimintatapoihin, koska lainsäädäntö ei ole sisältänyt näiltä osin selkeitä toimintaohjeita. Sääntelyn yleisluontoisuus tai sen puuttuminen on myös johtanut valtakunnallisesti tarkasteltuna epäyhtenäisiin toimintatapoihin.

Vuonna 2009 työ- ja elinkeinokeskuksille (nykyisille elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksille) tehty kysely osoitti, että toimivaltaisten kalastuksenvalvojen yhteystiedot sekä tiedot aktiivisten valvojen lukumääristä olivat monilta osin puutteellisia useiden työ- ja elinkeinokeskusten osalta. Kyselyn tulosten perusteella arvioitiin, että maassamme oli arviolta 2000 - 3000 toimivaltaista kalastuksenvalvojaa vuosina 2007 - 2008. Aktiivisten valvojen määrä on kuitenkin selvästi pienempi, sillä esitetty arvio muodostuu henkilöistä, joille on myönnetty kalastuksenvalvojan kortti parin viime vuosikymmenen aikana, mutta kaikki kyseiset henkilöt eivät välttämättä toimi enää aktiivisesti valvojan tehtävissä. Kalastuksenvalvojan toimivallan voimassaoloaikaa tai siihen liittyvää hyväksymismenettelyä ei ole kirjattu kalastuslakiin. Nykykäytännön mukaan toimivallan voimassaoloajan pituuden voi määrittellä tehtävän asettaja tai elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus. Voimassaoloaika merkitään elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen myöntämään kalastuksenvalvojan tunnuskorttiin.

Kalastuksenvalvontatoiminnan valvonnan piirissä ovat nykyisin rikesakkoon tai sakkoon johtavat kalastusrikkomukset tai rikokset, joista kertyy tiedot poliisiviranomaiselle. Lisäksi kalastuksenvalvojen antamista näyttömääräyksistä on sekä kalastuksenvalvoijilla että poliisilla omat asiakirjarekisterinsä. Käytännössä näitä tietoja ei kuitenkaan kalastuksenvalvontaa valvovan viranomaisena toimesta ole tilastoitu organisoitusti, siten että kalastusviranomaisella olisi tiedot annetuista näyttömääräyksistä ja tuomioon johtaneista kalastusrikkomuksista tai rikoksista. Kalastusviranomaisena ei kerää yhdenmukaisesti tietoja muistakaan kalastuksenvalvojen suorittamista valvontatapahtumista kuten talteenotoista, tarkastuksista, lunastusmaksujen vastaanotosta tai pyydysten hävittämistä. Kalastuksenvalvoijilla ei ny-

kysäynnösten mukaan ole velvollisuutta raportoida valvontatapahtumista kalastusviranomaiselle. Edellä mainituilta osin voidaan todeta, että kalastuksenvalvontatoiminnan viranomaisvalvonta ei nykyisin ole toteutunut asianmukaisesti. Valvontatoimintaa koskevien tietojen puutteellisuus on johtanut vaikeuksiin seurata ja kehittää kalastuksenvalvontatoimintaa.

Eräiden elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskusten alueilla, kuten muun muassa Pohjois-Savossa ja Pohjois-Karjalassa valvonnan viranomaisvalvontaa on tehostettu omilla valvontasuunnitelmillä, joissa yhteistyössä kalastusalueiden kanssa on kerätty tietoja valvontatapahtumista. Menettely ei ole kuitenkaan yhtenäinen koko maassa. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriö sekä elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskukset ovat rahoittaneet satunnaisesti kalastuksenvalvontahankkeita kalatalouden edistämisvaroista. Hankkeiden tavoitteina on ollut muun muassa tehostaa alueellista ja ajallista kalastuksenvalvontaa, tuottaa seurantatietoa kalastuksenvalvonnan kehittämiseksi sekä parantaa kalastuksenvalvojien koulutustasoa. Näiden erillishankkeiden osalta voidaan todeta, että kalastuksenvalvojat ja kalastuksenvalvontatapahtumat on kirjattu asianmukaisesti viranomaisvalvonnan näkökulmasta.

2.5 Vesialueen omistajan, osakkaan tai kalastusoikeuden haltijan toimivalta

Voimassa olevan kalastuslain 96 §:ssä mainittujen viranomaisten ja kalastuksenvalvojan ohella myös vesialueen omistajalla, osakkaalla tai kalastusoikeuden haltijalla on eräissä tilanteissa oikeus verekseltä ottaa talteen luvattomassa tai kielletyissä kalastuksessa käytetty pyydys sekä saatu saalis samoin kuin vene tai muu kulkuväline, josta pyyntiä harjoitetaan. Kalastuslain 89 §:ssä kalastusoikeuden haltijalle on lisäksi säädetty kalastusmaksujen lupatositteiden tarkastusoikeus. Pykälän mukaan todistus kalastuksenhoitomaksun ja viehekalastusmaksun, maksamisesta on pidettävä mukana kalastusta harjoittaessa sekä vaadittaessa näytettävä vesialueen omistajalle tai kalastusoikeuden haltijalle tai sille, jonka tehtävänä on valvoa ky-

symyksessä olevalla alueella kalastuksesta annettujen säännösten ja määräysten noudattamista. Kalastusasetuksen 53 §:n mukaan alle 18-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden tulee tarvittaessa luotettavasti osoittaa ikänsä.

Kalastuslakia koskevan hallituksen esityksen (HE 214/1980) perusteluissa todetaan, että laissa on vanhastaan ollut säännöksiä, joiden mukaan luvattomaan pyyntiin syyllistyneeltä voidaan ottaa talteen tällaisessa toiminnassa käytetyt pyyntivälineet ja niillä saatu saalis. Tämä oikeus katsottiin edellisessä kalastuslain uudistuksessa säilytettävän myös vesialueen omistajalla, osakkaalla tai kalastusoikeuden haltijalla sen lisäksi, että talteenotto-oikeus on myös poliisilla, rajavartiolaitomiehellä, eräpoliisilla ja kalastuksenvalvojalla. Talteenotto-oikeus koskee kyseisen hallituksen esityksen perustelujen mukaan kahdentaisia tapauksia, joissa kalastus on luvattonta tai kiellettyä. Toisaalta kysymys on tilanteista, joissa yksityistä kalastusoikeutta loukataan tai se ylitetään. Toisaalta talteenoton perusteena voi olla myös kalastaminen kielletyissä paikassa tai kiellettyinä aikana, kielletyn pyydyksen tai pyyntitavan käyttäminen.

Voimassa olevan kalastuslain talteenottoa koskevassa 101 §:ssä mainitaan veneen ohella muu kulkuväline, josta pyyntiä harjoitetaan. Kulkuvälineen talteenotto-oikeus on katsottu hallituksen esityksen perustelujen mukaan edellyttävän, että kulkuvälinettä on todella käytetty itse pyyntitoiminnassa. Käytännössä veneen tai muun kulkuvälineen talteenottoja vesialueen omistajan, osakkaan tai kalastusoikeuden haltijan tai kalastuksenvalvojan toimesta ei ole juuri tehty menettelyn omaisuudensuojaan puuttuvan perustavaa laatua olevan luonteen johdosta.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on selkeyttää kalastuksenvalvojan asemaa julkisessa hallintotehtävässään, ajanmukaistaa kalastuksenvalvontatoiminnan oikeudellinen sääntely kalastuksenvalvojien ammattitaidon ja kalastuksenvalvontatoimenpiteiden kohteena olevien oikeusturvan varmistamiseksi sekä toiminnan

viranomaisvalvonnan tehostamiseksi. Esityksellä pyritään myös tehostamaan kalastuksenvalvojen koulutuksen ja koulutustoiminnan viranomaisvalvontaa. Lisäksi esitys pyrkii selkiyttämään viranomais- sekä kalastuksenvalvojatoiminnan välisiä rajoja sekä ajanmukaistamaan eräitä viranomaisen, kalastuksenvalvojan sekä vesialueen omistajan, osakkaan tai kalastusoikeuden haltijan toimivaltuuksia. Kalastuksenvalvontaa koskevaan kalastuslain 13 lukuun tullaan palaamaan kalastuslain kokonaisuudistuksen jatkovalmistelussa muun muassa kokonaisuudistuksessa valituiksi tulleiden ratkaisujen johdonmukaisuuden ja yhtenäisen terminologian varmistamiseksi.

Edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi kalastuksenvalvontaa, talteen ottamista ja virka-apua koskevaan kalastuslain lukuun 13 jo sisältyvistä asioista ehdotetaan säädettävän nykyistä yksityiskohtaisemmin. Tältä osin keskeisiksi muodostuvat etenkin kalastuksenvalvojan ja kalastusviranomaiselle kuuluvien kalastuksenvalvontatehtävien suorittamista sääntelevät, erityisesti talteenottoon ja tarkastusoikeuteen, liittyvät säännökset. Lisäksi vesialueen omistajan, osakkaan tai kalastusoikeuden haltijan talteenotto-oikeudesta ehdotetaan säädettäväksi nykyistä yksityiskohtaisemmin.

Säännöksiin ehdotetaan myös lisättäväksi kokonaan uusia säännöksiä sekä kalastuksenvalvojan aseman nykyistä selkeämmän määrittelyn, että kalastuksenvalvoja koskevan viranomaisvalvonnan parantamisen johdosta. Nämä säännökset liittyvät muun muassa tehtävien suorittamisen edellytyksenä oleviin ammattitaitovaatimuksiin, kalastuksenvalvojaksi hyväksymisen muihin edellytyksiin ja itse hyväksymismenettelyihin, kalastuksenvalvojakorttiin sekä kalastuksenvalvontatehtävissä käytettäväksi edellytettyihin tunnuksiin. Lisäksi kalastusviranomaiselle ja kalastuksenvalvojalle ehdotetaan säädettäväksi mahdollisuus luopua toimenpiteestä sekä huomautuksenantomahdollisuus tietyin edellytyksin. Kalastuksenvalvojen toiminnan viranomaisvalvonnasta ehdotetaan säädettäväksi lain tasolla.

Kalastuksenvalvontatoiminnan perusrakennetta tarkasteltaessa malli, jossa viranomaisen suorittaman kalastuksenvalvonnan

ohella kalastusta valvoo osaksi julkisluonteisena tehtävänä myös yksityinen kalastuksenvalvoja, on osoittautunut käytännössä toimivaksi. Aktiivisia kalastuksenvalvoja toimii maassamme tällä hetkellä varovaisen arvion mukaan vähintäänkin satoja, luultavimmin tuhannesta kahteen tuhanteen henkilöä. Ottaen huomioon maamme pinta-alaltaan ja lukumäärältään poikkeuksellisen suuren sisävesien määrän ja laajan rannikkoalueen sekä sen, että viranomaisten kalastuksenvalvontaan suunnattavat resurssit ovat nykyisin vähäiset, voidaan katsoa, että kalastuksenvalvojan tehtävää hoitavien henkilöiden lukumäärän tulisi Suomen vesialueilla olla kohtuullisen suuri valvonnan kattavuuden varmistamiseksi. Erityisesti syrjäisempien vesialueiden kalastuksenvalvonta sekä yleensäkin paikallisesta valvonnasta huolehtiminen näyttäisi nykytilanteessa edellyttävän voimassa olevaan lakiin perustuvan julkisluonteista tehtävää hoitavan kalastuksenvalvojan tehtävän säilyttämistä. Perustuslailliselta kannalta tarkasteltuna kalastuksenvalvojan asema ja toimivaltuudet tulee kuitenkin uudistaa.

Kalastuksenvalvojaksi hyväksymisen edellytyksistä ehdotetaan säädettävän nykyistä yksityiskohtaisemmin lain tasolla. Ehdotetut muutokset varmistaisivat kalastuksenvalvojan tehtävään hyväksytyksi tuleminen ehdoiksi asianmukaisen koulutuksen, kelpoisuusvaatimukset ja viranomaisen hyväksynnän. Lisäksi hyväksytyksi tuleminen ehdoksi ehdotetaan säädettäväksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella tarkemmin määriteltävän koulutuksen ja siihen sisältyvän kokeen hyväksytyt suorittaminen.

Kalastuksenvalvojankortista ehdotetaan säädettäväksi nykyistä yksityiskohtaisemmin. Kalastuksenvalvojankortti osoittaisi tehtävänhaltijan saaneen asianmukaisen koulutuksen ja kortista kävisivät ilmi tehtävänhaltijan toimialue sekä toimiaika. Lisäksi kalastuksenvalvojille ehdotetaan käytettäväksi yhteinäiset ulkoiset tunnuksat.

Toimivaltaisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen olisi peruutettava kalastuksenvalvojaksi hyväksyminen, jos kalastuksenvalvoja tai valtuuttava taho sitä pyytää. Lisäksi viranomaisen voisi omalla päätöksellään peruuttaa kalastuksenvalvojaksi hyväksymisen, mikäli kalastuksenvalvojana toimi-

va henkilö ei täytä enää tietyiltä osin kalastuksenvalvojaksi hyväksymisen ehtoja.

Voimassa oleva kalastuslaki ei sisällä sääntelyä kalastuksenvalvonnassa noudatettavista periaatteista. Lakiehdotuksessa ehdotetaan säädettäväksi kalastuksenvalvonnassa noudatettavasta yleisestä suhteellisuusperiaatteesta, jota tukisivat toimenpiteestä luopumismahdollisuus ja huomautuksenantomahdollisuus. Lisäksi lakiin otetaan säännös kalastuksenvalvojen rikosoikeudellisesta virkavastuusta sekä viittaukset hallinnon yleislakeihin, joita valvonnassa tulee noudattaa.

Tarkastusoikeutta koskevien säännösten osalta nykytilannetta ehdotetaan muutettavaksi siten, että kalastuksenvalvojan oikeus tarkastaa kalaa ja rapuja pitävän henkilön varasto poistettaisiin. Lisäksi ehdotuksessa poistettaisiin viranomaisen ja kalastuksenvalvojan velvollisuus hävittää tai tehdä kalastukseen kelpaamattomaksi kielletty pyydys tai pyydyksen osa.

Talteenottomenettelyn osalta nykytilannetta ehdotetaan muutettavaksi siten, että talteenotosta olisi aina ilmoitettava välittömästi poliisille ja tavara olisi luovutettava niin pian kuin mahdollista poliisin säilytettäväksi. Viranomaisten ja kalastuksenvalvojan velvollisuudesta ryhtyä aina talteenottoon luovuttaisiin. Lisäksi ehdotuksessa poistettaisiin oikeus ottaa talteen kulkuväline.

Perustuslain vaatimuksista johtuen vesialueen omistajan, osakkaan ja kalastusoikeuden haltijan kalastuksenvalvontaan liittyviä toimivaltuuksia ehdotetaan rajattavaksi. Edellä mainituilla tahoilla olisi kuitenkin oikeus tarkastaa kiinteiden ja seisovien pyydysten kalastuslupaa osoittava pyydysmerkki. Merkin puuttuessa pyydys olisi tietyin edellytyksin mahdollista ottaa talteen. Vesialueen omistajalla, osakkaalla ja kalastusoikeuden haltijalla olisi mahdollisuus kouluttautua ja hakea kalastuksenvalvojaksi hyväksymistä.

Kalastuksenvalvojen toiminnan viranomaisvalvonnasta ehdotetaan säädettäväksi lain tasolla siten, että kalastuksenvalvojen ja kalastuksenvalvojakoulutuksen yleisestä valvonnasta ja ohjauksesta vastaisi maa- ja metsätalousministeriö. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset vastaisivat kalastuksenvalvojen ja kalastuksenvalvojakoulutuksen toiminnan valvonnasta toimialueellaan.

Kalastuksenvalvojan tehtävä edellyttää hyvää kalastuslainsäädännön tuntemusta sekä hyviä perustietoja kalastuksenvalvojan työstä ja lisäksi asiakaslähtöistä ja palvelevaa toimintatapaa. Perustuslakia koskevan hallituksen esityksen (HE 1/1998) perusteluissa korostetaan perustuslain 124 §:n osalta muun muassa julkisia hallintotehtäviä hoitavien henkilöiden koulutuksen ja asiantuntemuksen merkitystä. Nykyistä kalastuksenvalvojan oikeudellista asemaa voidaankin pitää heikkona tämän asemaa ja toimivaltaa koskevien säännösten yleisluontoisuuden johdosta. Yhtenäisen tehtävälakohtaisen koulutuksen järjestämisellä ja edellyttämisellä osana hyväksymismenettelyä pyritään vastaamaan kalastuksenvalvontajärjestelmän nykyisiin puutteisiin näiltä osin.

Talteenotto-oikeuden säilyttämistä myös jatkossa voidaan perustella sillä, että valvontaprosessia voidaan käytännössä jatkaa ainoastaan talteenottomenettelyllä sellaisessa tilanteessa, jossa rikkomuksesta epäilty henkilö ei pysty tai kieltäytyy osoittamasta luotettavasti henkilöllisyyttään. Lisäksi talteenottoa voidaan pitää ainoana käytännön toimenpiteenä, jonka avulla voidaan estää luvattoman pyynnin jatkuminen sekä mahdollisesti selvittää luvattoman pyynnin harjoittajan henkilöllisyys sellaisessa tilanteessa, jossa pyydys tai pyyntivälineet on asetettu pyyntiin, mutta pyydysten haltija ei itse ole paikalla.

Kalastusviranomaisen on ollut vaikea puuttua tiettyihin moitittavina pidettyihin toimintatapoihin, koska lainsäädäntö ei ole sisältänyt näiltä osin selkeitä toimintaohjeita. Nyt ehdotettavilla säännöksillä pyritään siihen, että kalastusviranomaisen on mahdollista muun muassa peruuttaa kalastuksenvalvojan hyväksyminen sekä valvoa kalastuksenvalvojen toimintaa tapahtumailmoitusten perusteella. Lisäksi kalastusviranomaisella tulisi ehdotuksen mukaan olemaan mahdollisuus käyttää viranomaisvalvonnan tietoja kalastuksenvalvontatoiminnan ja koulutuksen asianmukaiseksi kehittämiseksi jatkossa. Määräaikaisella kalastuksenvalvojen hyväksymisellä pyrittäisiin varmistamaan erityisesti kalastuksenvalvojen ammattitaidon säilymisestä, koska merkittävä osa kalastuksenvalvoista tulee toimimaan edelleen kalas-

tuksenvalvojan tehtävässä muuten kuin ammattimaisesti.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Lakiuudistuksella saavutettava kalastuksenvalvojien aseman selkeyttäminen ja koulutustason parantaminen voi lisätä kalastuksenvalvonnan tunnettuutta ja tehoa, mikä saattaa vaikuttaa myönteisesti halukkuuteen maksaa kalastushoitomaksu ja kalastusluvat. Lakiuudistuksessa viranomaisille säädettävien uusien tehtävien ei arvioida lisäävän olennaisesti valtiolle koituvia kustannuksia. Viranomaisten henkilöresursseja ei esityksen johdosta ole tarkoitettu lisätä. Uusia kalastuksenvalvojien hyväksymishakemuksia arvioidaan tulevan elinkeino- ja ympäristökeskuksiin noin 100–200 vuodessa koko valtakunnan tasolla. Valtion kustannettavaksi jää esimerkiksi kalastuksenvalvojakortin ja –tunnusten antaminen. Hyväksymispäätöksestä perittäisiin valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla määrättyvä maksu.

Kalastuksenvalvojien uusista koulutusvaatimuksista aiheutuvia kustannuksia ei ole tarkoitettu kattaa julkisin varoin, vaan koulutukseen osallistujat ja tehtävään valtuuttavat tahot vastaisivat pääosin itse koulutuksen järjestäjien perimistä maksuista ja muista koulutukseen liittyvistä kuluista. Koulutuksen pienimuotoisuudesta johtuen kustannusten ei arvioida nousevan suuriksi yhtä koulutettavaa kohden. Kalastuslain kokonaisuudistuksen jatkovalmistelussa tulisi arvioida tarve ja mahdollisuus tukea kalastuksenvalvojakoulutusta kalatalouden edistämisvaroilla.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Kalastusta valvoisivat jatkossa samat viranomaiset kuin nykyisin. Uudistuksella tarkennetaan viranomaisten toimivaltuuksia ja lisätään mahdollisuus luopua toimenpiteestä

tai antaa huomautus rikkomuksesta tilanteen kokonaisarvion mukaan.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille tulisi uusina tehtävinä kalastuksenvalvojien hyväksymismenettelyyn ja hyväksymisen peruuttamiseen liittyvät tehtävät, valvojakorttien ja –tunnusten antaminen, kalastuksenvalvojia ja näiden valtuutusta koskevien tietojen ylläpito, kalastuksenvalvojien toiminnan ja koulutuksen valvonta sekä kalastuksenvalvojan koulutukseen sisältyvän kokeen järjestäminen. Myös maa- ja metsätalousministeriön tehtävät lisääntyisivät kalastuksenvalvojien toiminnan ja koulutuksen järjestämisen ja valvonnan yleisen ohjauksen ja valvonnan tehostuessa.

Poliisille tulisi uusina tehtävinä lausunnon antaminen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle kalastuksenvalvojaksi hakevan rehelliyydestä ja luotettavuudesta sekä talteen otetun tavarantoimittajan myynti. Poliisin tehtävät jakaantuvat paikallispoliisin yksiköille koko valtakunnan tasolla ja ne arvioidaan voitavan hoitaa nykyisillä resursseilla. Lakiuudistuksella tehtävän kalastuksenvalvojaksi hyväksymismenettelyn muuttumisen myötä käräjäoikeuksilta jäisi pois kalastuksenvalvojien suorittaman valan tai vastaavan vakuutuksen vastaanottamistehtävä. Vala vannotaan tai vakuutus annetaan arviolta 100–200 kertaa vuodessa.

4.3 Ympäristövaikutukset

Esityksellä ei arvioida olevan välittömiä merkittäviä ympäristövaikutuksia. Kalastuksenvalvonta on kuitenkin keskeinen osa kalastuksen ohjauksen ja säätelyn toimeenpanoa. Esitys edistäisi näin osaltaan niin yksityisten kuin yleisten vesialueiden ja näiden kalakantojen kestäväää käyttöä ja monimuotoisuuden suojelua kalastuksen lainmukaisuuteen liittyvän seurannan ja valvonnan avulla.

4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Lakiesityksen arvioidaan parantavan kalastuksenvalvojien ja kalastuksenvalvontatoimen yleistä asemaa kalastuslain, kalastusasetuksen sekä Suomen rajavesiä koskevien val-

tiosopimusten sisältämien säästöjen noudattamisen varmistamisessa.

Uudistuksen pääasiallisina tavoitteina ovat kalastuksenvalvojen oikeudellisen aseman selkeyttäminen ja koulutuksen parantaminen sekä kalastuksenvalvontatoiminnan viranomaisvalvonnan tehostaminen. Esitetyillä lainmuutoksilla turvattaisiin kalastuksenvalvonnan asiakkaiden sekä kalastuksenvalvojen oikeudet valvontatilanteissa sekä mahdollisissa valvontaan liittyvissä rikosoikeudellisissa seuraamuksissa. Kalastuksenvalvojan hyväksytyksi tuleminen ehtojen lisääntymisellä, muun muassa koulutusjakson suorittamisella, tavoitellaan kalastuksenvalvojen ammattitaidon ja luotettavuuden kohentamista, minkä odotetaan parantavan valvonnan kohteena olevien kansalaisten yhdenvertaisuutta.

Esityksellä arvioidaan olevan myönteisiä vaikutuksia kalastuksenvalvontatoiminnan laajuuteen ja kattavuuteen. Lakiesityksen mukainen tehtävähaltijan toimivaltuuksien ja oikeudellisen aseman selkeyttäminen sekä valvojan aseman nykyistä korkeampi profiili ja tunnettuus voivat lisätä halukkuutta tehtävään. Myös tehtävään valtuuttajien, eli vesialueiden omistajien tai kalastusoikeuden haltijoiden, kiinnostus antaa tehtävä henkilölle, jonka asema ja toimivaltuudet on lailla tarkoin määritetty ja asema tunnustettu, voi lakiesityksen myötä kasvaa. Toisaalta kalastuksenvalvontatoiminnan nykyistä paremman kattavuuden ja tehon saavuttaminen edellyttäisi esitetyn lainsäädäntöuudistuksen lisäksi myös toiminnan rahoituksen turvaamista, jolloin kysymykseen tulisivat muun muassa kalastuksenhoitomaksuina kerättävien varojen ja myös muiden kalastuslupatulosten tuottojen nykyistä joustavampi kohdentaminen valvontatoimintaan. Tehtävään hakeutumisen halukkuuden osalta lakiesityksen uudet koulutusvaatimukset saattavat joillekin nykyiseen järjestelmään tottuneille muodostua esteeksi hakeutua kalastuksenvalvontatehtävään.

Viranomaisten ja kalastuksenvalvojen aseman selkeyttämisen osana poistettaisiin eräitä sellaisia toimivaltuuksia ja velvoitteita, joita ei ole pidettävä enää asianmukaisina. Tällaisia ovat esimerkiksi nykyiseen lakiin sisältyvä velvoite hävittää tai tehdä kalastukseen kelvottomaksi kielletty pyydys tai pyy-

dyksen osa sekä oikeus ottaa talteen kiellettyä kalastusta harjoittavan vene tai muu kulkuväline, josta pyyntiä harjoitetaan. Nykyisen lain mukaan kulkuvälineen voi ottaa talteen viranomaisten ja kalastuksenvalvojen ohella myös vesialueen omistaja, osakas tai kalastusoikeuden haltija.

5 Asian valmistelu

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 25 päivänä marraskuuta 2008 työryhmän, jonka tehtävänä on selvittää kalastuslakiin (286/1982) liittyvät uudistustarpeet. Kalastuslain kokonaisuudistushankkeessa asetettiin kalastusoikeus-, elinkeino-, rahoitus- ja valvontajaosto. Valvontajaoston ensimmäisen vaiheen tehtäväksi tuli valmistella nykyisen kalastuslain kalastuksenvalvontaa ja rangastusta koskevien säännösten uudistaminen vastaamaan perustuslain vaatimuksia.

Valvontajaosto sai työnsä valmiiksi syyskuussa 2009 (työryhmämuistio MMM 2009:11). Esityksestä pyydettiin lausunnot oikeusministeriöltä, ympäristöministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, työ- ja elinkeinokeskuksilta, maa- ja metsätalousministeriön osastoilta, Tullihallitukselta, Tietosuoja- ja valvontatutetuilta, Saamelaiskäräjiltä, Kalatalouden Keskusliitto ry:ltä, Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry:ltä, Suomen Ammattikalastajaliitto ry:ltä, Suomen Sisävesiammattikalastajat ry:ltä, Korkeimmalta hallinto-oikeudelta, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitokselta, Utsjoen kalatalousneuvottelukunnalta, Tammisaari-Snappertunan kalastusalueelta, Suomen rannikon kalastuksenvalvojat ry:ltä, Metsähallitukselta, Fiskeområdet i Nyland'ilta, Suomen kalastusopaskilta ry:ltä, Pernajan kalastusalueelta, Siuntionjoen kalastusalueelta, Suomen luonnonsuojeluliitto ry:ltä, Suomen ympäristökeskukselta, Suomen kuntaliitolta, Maa- ja metsätaloustuottajien keskusliitto MTK ry:ltä, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund'ilta, Natur och Miljö r.f.:lta ja WWF Suomelta.

Lausuntoja saatiin 35 kappaletta. Esitykseen tehtiin lukuisia tarkistuksia erityisesti oikeusministeriön lausunnossa esiin tuotujen

seikkojen johdosta. Lausuntojen edellyttämät muutokset valmisteltiin etupäässä virkatyönä ja niitä käsiteltiin myös valvontajaoston kokouksissa. Tarkistettua esitystä ei lähetetty uudestaan lausunnoille. Alkuperäisessä esityksessä lakiin oli esitetty tehtäväksi muutoksia pääasiassa niiden kohtien korjaamiseksi, joihin eduskunnan oikeusasiamies sekä valtioneuvoston oikeuskansleri olivat päätöksissään kiinnittäneet huomiota. Esitykseen oli jäänyt sellaista voimassaolevaa lainsäädäntöä, jota ei voida pitää perustuslain kanssa sopusoinnussa olevana.

Oikeusministeriö piti kalastuslain valvontaa koskevan tehtävän antamista viranomais- tahon ulkopuolella oleville yksityisille kalastusvalvojille kalastuslain sääntelyjärjestelmä ja tehtävän luonne huomioon ottaen hyväksyttävänä ratkaisuna. Oikeusministeriö kiinnitti erityistä huomiota esityksessä olleeseen, pitkälti voimassaolevaa kalastuslain 101 §:ää mukailleeseen omistajan, osakkaan ja kalastusoikeuden haltijan talteenotto-oikeuteen, jossa yhdistyivät ongelmallisella tavalla omaisuuden suoja- ja kalastuslain mukaista viranomaisvalvontaa täydentävä tavoite. Esitys oli perustuslain 124 §:n kannalta ongelmallinen ottaen huomioon, että lakiin perustuvat toimivaltuudet olisi annettu vailla koulutus- ja pätevyysvaatimuksia oleville yksityishenkilöille. Talteenotto-oikeuden käyttö olisi edellyttänyt myös tarkastustoimivaltaa, mistä ei kuitenkaan yksityishenkilöiden osalta ollut esitetty säädettäväksi mitään. Oikeusministeriön lausunnon perusteella esityksen jatkovalmistelussa pyrittiin rajaamaan kalastusoikeuden haltijoiden valvontaoikeudet mahdollisimman suppeiksi ja viranomaisia avustaviksi.

Lisäksi esitystä tarkistettiin muun muassa kalastusvalvojan hyväksymisedellytysten sekä hyväksymisen peruuttamista koskevien perusteiden osalta. Valvojen tarkastusoikeutta rajattiin kotirauhan piiriin kuuluvien tilo-

jen osalta. Talteenottoon liittyneestä sanktioluonteisesta taloudellisesta seuraamuksesta, lunastusmaksusta päätettiin luopua.

Muissa lausunnoissa todettiin koulutuksen ja hyväksymisprosessin sisällyttämisen kalastusvalvojan toimintaedellytyksiin ja oikeudellisen aseman määräytymiseen olevan hyvä ja oikeasuuntainen uudistus. Kalastusvalvojan oikeudelliseen asemaan liittyen eräissä lausunnoissa kiinnitettiin huomiota muun muassa tarpeeseen säätää kalastusvalvojan rikosoikeudellisesta virkavastuusta sekä sisällyttää lakiesitykseen viittaus hallinnon yleislakeihin. Lausunnoissa esitettiin myös kalastusvalvojan tehtävään valtuuttavan tahon ja toimialueen suhdetta avattavaksi lakiesityksessä esitettyä selkeämmin. Tarvetta asian selkeyttämiseen perusteltiin sillä, että valtuuttajina voivat toimia sekä omistusoikeuteen tai siihen verrattavaan oikeuteen nojautuvat valtuuttajat että osaksi taas julkisyhteisöt tai erityislaatu- set julkisoikeudelliset oikeushenkilöt, kuten kalastusalue. Esitystä tarkistettiin edellä mainittujen huomautusten johdosta.

6 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin esityksen 33 § 3 momentin mukaan säätää pyydysten merkinnästä. Lisäksi esitetyn 97 a §:n mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin tarkemmin kalastusvalvojan koulutuksen sisällöstä ja siihen liittyvästä kokeesta. Muina teknisluonteisina säännöksinä esitetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäväksi 97 b §:n nojalla kalastusvalvojakortin sisällöstä sekä kalastusvalvojatunnuksen ulkoasusta ja 104 a §:n nojalla näyttömääräyksen sisällöstä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki kalastuslain muuttamisesta

33 §. Pykälään esitettyjen muutosten tarkoitus olisi uudistaa pyydysten merkintää siten, että valvontatilanteessa tai muussa pyydykseen tai sen sijoitteluun liittyvässä kysymyksessä pystyttäisiin aina helposti todentamaan pyydyksen asettaja sekä kyseiseen pyynnin harjoittamiseen oikeuttava ja sen osoittava lupamerkki. Lisäksi vesiliikenneturvallisuuden edellyttämää pyydysten näkyvää merkintää muutettaisiin nykyistä velvoittavampaan muotoon.

Esityksen mukaan säännöstä pyydysten merkitsemisestä muutettaisiin siten, että pyyntiin asetetut kiinteät ja seisovat pyydykset olisi merkittävä siten, että ne ovat selvästi muun vesiliikenteen havaittavissa. Pyydysten merkitseminen on edellytys vesiliikenteen turvallisuudelle sekä toisaalta myös vesiliikenteen aiheuttaman kalastukseen kohdistuvan mahdollisen häiriön ehkäisemiseksi. Pyydysten näkyvästä merkinnästä säädetäisiin tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Asetuksella voitaisiin säätää esimerkiksi erityyppisille pyydyksille tai erilaisille vesialueille erilaisia merkitsemistapoja. Pyydyksen merkitsemiselle asetetut vaatimukset olisivat suuremmat sellaisille seisoville ja kiinteille pyydyksille, joiden osalta itse pyydys tai sen asettamiseen liittyvät varusteet muodostavat pintaan tai pinnan lähelle ulottuessaan ilmeisen vaaran vesiliikenteelle. Selvää merkintää suurimmalla osalla vesialueista edellyttäisivät esimerkiksi verkko, rysä, ja pitkäsiima.

Pyydysten havaittavuudelle asetettavat vaatimukset voivat liikenneturvallisuuden näkökulmasta olla perustellusti vähäisemmät alueilla, joilla konevoimalla kulkevat vesikulkuneuvot eivät pääsääntöisesti liiku. Tällaisia alueita ovat esimerkiksi yleisen kulkuväylän ulkopuolella olevat vesialueet, joilla veden syvyys on alle metrin tai jotka ovat tiheän vesikasvillisuuden peitossa. Tällöin riittäväk-

si merkinnäksi voitaisiin katsoa esimerkiksi kelluva, pyydyksen sijainnin osoittava merkki.

Toisessa momentissa säädetäisiin velvollisuudesta merkitä pyyntiin asetetut kiinteät ja seisovat pyydykset pyydyksen asettajan nimellä ja yhteystiedoilla sekä kyseisen pyynnin harjoittamiseen oikeuttavalla ja oikeuden osoittavalla merkillä. Niillä alueilla, joilla ei ole käytössä kalastusoikeuden osoittavaa pyydysmerkkijärjestelmää, riittäisi pyydyksen merkitseminen nimi- ja yhteystiedoilla. Nimi- ja yhteystiedot osoittavasta merkinnästä sekä kalastusoikeuden osoittavasta merkinnästä säädetäisiin tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

36 §. Ensimmäistä momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että säädettyä vähimmäismittaa pienempi kala tai rapu olisi aina välittömästi laskettava veteen elävänä tai kuolleena. Pykälään lisättäisiin toinen momentti, jonka mukaan myös täysimittainen kala tai rapu olisi laskettava välittömästi takaisin veteen elävänä tai kuolleena, mikäli se olisi pyydetty rauhoitusaikana, kielletyllä pyydyksellä tai kielletyllä kalastustavalla.

Ehdotetuilla muutoksilla tehostettaisiin ja selkeytettäisiin kalastusvalvontaa ja mahdollisten rikkomusten toteen näyttämistä niiden kalastuslain säännösten osalta, joilla pyritään estämään säädettyä vähimmäismittaa pienemmän kalan tai ravun kaikenlainen ottaminen ja tietyn kala- tai rapulajin pyynti ja ottaminen lajin rauhoitusaikana. Voimassa olevan lain säännös mahdollistaa rauhoitusaikana pyydetyn tai säädettyä vähimmäismittaa pienemmän kalan tai ravun ottamisen, mikäli se on sanottavasti vahingoittunut. Tämä on käytännössä merkittävästi vähentänyt kalastusvalvonnan mahdollisuuksia puuttua alamittaa ja kalojen rauhoitusta koskevien säännösten rikkomuksiin. Jälkikäteen on käytännössä mahdotonta osoittaa onko saaliiksi otettu alamittainen kala vahingoittunut nimenomaan pyynnin yhteydessä.

89 §. Velvoite kalastuksenhoitomaksua ja viehekalastusmaksua koskevan todistuksen näyttämisestä vesialueen omistajalle tai kalastusoikeuden haltijalle esitetään poistettavaksi. Muutos on tarpeen, koska julkisen vallan käyttöä sisältävä valvontatehtävä voidaan antaa vain perustuslain 124 §:n edellytykset täyttävälle, tehtävään koulutuksen saaneelle taholle.

96 §. *Valvontaviranomaiset ja kalastuksenvalvojat.* Ensimmäisessä momentissa säädettäisiin kootusti kalastuksenvalvontaa suorittavista viranomaisista ja kalastuksenvalvojista. Säännökseen on koottu voimassaolevan lain 96 §:ssä, 97 §:ssä ja 99 §:ssä olevat säännökset kalastuksenvalvontaa suorittavista tahoista. Kalastusviranomaisella tarkoitetaan 118 §:ssä mainittuja tahoja. Muutos on lähinnä tekninen. Momenttiin otettaisiin lisäksi viittaus Metsähallituksen erävalvonnasta annettuun lakiin (1157/2005), jonka mukaan Metsähallituksen hallinnassa olevilla valtion alueilla erätarkastajat valvovat muun muassa kalastusta koskevien säännösten noudattamista. Talteenottoa koskevat säännökset on sisällytetty 96 §:stä talteenottoa koskevaan kokonaisuuteen 100 - 103 §:iin.

Toisessa momentissa rajattaisiin kalastuksenvalvojan toimivaltaa siten, että kalastuksenvalvojalla ei olisi oikeutta valvoa EU:n yhteistä kalatalouspolitiikkaa koskevan yhteisön lainsäädännön eikä Euroopan yhteisön yhteisen kalatalouspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain (1139/1994) ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvonnan osalta. Näitä tehtäviä suorittavat ainoastaan 1 momentissa mainitut viranomaiset lukuun ottamatta Metsähallitusta.

Luvun 13 otsikko esitetään muutettavaksi muotoon Kalastuksenvalvonta. Muutettavaksi ehdotetuissa säännöksissä ei enää käsitellä muun muassa virka-apua.

96 a §. *Valvonnassa noudatettavat periaatteet.* Pykälässä säädettäisiin kalastuksenvalvontatehtävien suorittamisessa noudatettavista yleisistä periaatteista. Säännöksen mukaan tehtävän toteuttamisesta ei saisi aiheutua suurempaa haittaa tai vahinkoa kuin kalastuksenvalvonnan suorittamiseksi on välttämätöntä. Kalastuksenvalvontatoimenpiteiden on oltava perusteltuja suhteessa valvonnalla tavoiteltavaan päämäärään ja kiireellisyyteen

sekä tilanteen kokonaisarvioon vaikuttaviin seikkoihin. Välttämätöntä suurempi puuttuminen yksilön oikeuksiin ja välttämätöntä suuremman haitan tai vahingon tuottaminen kenellekään olisi kiellettyä. Vaatimukset korostaisivat suhteellisuusperiaatteen huomioon ottamista kalastuksenvalvontatehtävien suorittamisessa ja turvaisivat yksilön perusoikeuksia. Vaatimukset olisivat vastaavanlaisia erävalvontalaissa (1157/2005) säädettyjen viranomaisten toiminnalle asetettujen vaatimusten kanssa. Näitä tukisivat lakiesityksen 104 b §:n mukainen huomautuksenantomahdollisuus sekä 104 c §:n mukainen säännös toimenpiteestä luopumisesta.

96 b §. *Kalastuksenvalvojan virkavastuu.* Lakiesitykseen ehdotetaan sisällytettäväksi viittaus hallinnon yleislakeihin. Viittausta hallinnon yleislakeihin ei enää nykyisin ole perustuslain 124 §:n takia välttämätöntä sisällyttää lakiin, koska hallinnon yleislakeja sovelletaan niiden sisältämien soveltamisalaa, viranomaisten määritelmää tai yksityisen kielellistä palveluvollisuutta koskevien säännösten nojalla myös yksityisiin niiden hoitaessa julkisia hallintotehtäviä..

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi erillinen viittaus kalastuksenvalvojan virkavastuusta. Perustuslain 118 §:n mukaan virkamies vastaa virkatoimiensa lainmukaisuudesta ja yksityisillä on oikeus vaatia julkista tehtävää suorittavan tuomitsemista rangaistukseen ja vaatia vahingonkorvausta julkisyhteisöltä taikka julkista tehtävää hoitavalta. Virkavastuu ei voi rajoittua vain muodolliseen virkamiesasemaan, eikä hallinnon asiakkaan oikeusturvan toteutuminen saa riippua siitä, mille taholle julkisen tehtävän hoitaminen on annettu. Viittaussäännöksillä on haluttu korostaa lakiuudistuksen perustavoitteita selkeyttää kalastuksenvalvojan asemaa julkisessa hallintotehtävässä sekä ajanmukaistaa kalastuksenvalvontatoiminnan oikeudellista sääntelyä kalastuksenvalvojen ammattitaidon ja kalastuksenvalvontatoimenpiteiden kohteena olevien oikeusturvan varmistamiseksi. Velvollisuus hallinnonyleislakien noudattamiseen ja virkavastuun toteutuminen koskevat kalastuksenvalvojia ilman erillistä kalastuslain mainintaa asiasta, mutta viittaus haluttiin sisällyttää sääntelyn selkeyden ja informatiivisuuden vuoksi.

97 §. *Kalastuksenvalvojan kelpoisuusvaatimukset ja hyväksyminen.* Voimassa olevan lain 97 §:n sisältö ehdotetaan muutettavaksi kokonaan. Kalastuksenvalvojan valtuuttajatahoista säädettäisiin ehdotuksen 98 §:ssä. Kalastusalueen asettaman kalastuksenvalvojan korostetusta velvollisuudesta valvoa rauhoituspiiriä koskevia ja muita kalastusalueen vesialueella voimassa olevia määräyksiä, luovuttaisiin. Voimassa olevan lain 97 §:n kolmannessa momentissa säädetyistä valan tai vastaavan vakuutuksen antamismenettelystä luovuttaisiin ja käyttöön otettaisiin hyväksymismenettely. Uudistus on tarpeen kalastuksenvalvojen sopivuuden ja pätevyyden varmistamiseksi.

Esitetystä 97 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi tietyt kelpoisuusvaatimukset kalastuksenvalvojille. Kalastuksenvalvojan hyväksymismenettely olisi yksi kalastuksenvalvojiin kohdistuvan viranomaisvalvonnan muoto. Kalastuksenvalvojaksi hyväksyttäisiin henkilö, joka on oikeustoimikelpoinen ja joka tunnetaan rehelliseksi ja luotettavaksi ja joka on henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan tehtävään sopiva. Hyväksymisen edellytyksenä olisi lisäksi, että henkilö on hyväksytysti suorittanut lakiehdotuksen 97 a §:ssä säädetyt kalastuksenvalvojan koulutuksen ja siihen sisältyvän kokeen.

Kalastuksenvalvojaksi hyväksyisi hakemuksesta hakijan kotikunnan alueen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Hakemuksen voisi jättää oman kotikunnan alueen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle myös silloin, kun kyseinen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ei hoida kalatalousasioita. Tällöin hakemus toimitettaisiin viran puolesta käsiteltäväksi toimivaltaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Tarvittaessa kalastuksenvalvojaksi hyväksymiseen liittyvä menettely voitaisiin saattaa vireille jo siinä vaiheessa, kun henkilö on aloittanut kalastuksenvalvojaksi hyväksymiseen liittyvän koulutuksen. Kyseisissä tapauksissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voisi käynnistää hyväksymismenettelyyn liittyvät toimet jo ennakolta.

Kalastuksenvalvojaksi hyväksyminen edellyttäisi kaikkien ensimmäisessä momentissa säädettyjen edellytysten täyttymistä. Jos edellytykset täyttyvät, tulisi hyväksynnästä

tehdä myönteinen päätös. Hyväksymiseen ei siis liittyisi viranomaisen tarkoituksenmukaisuusharkintaa. Käytännössä viranomainen joutuisi kuitenkin arvioimaan kelpoisuusvaatimuksena olevien henkilökohtaisten ominaisuuksien täyttymistä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen olisi ennen asian ratkaisemista pyydettävä hakijasta tämän kotikunnan poliisiviranomaiselta lausunto hakijan soveltuvuudesta kalastuksenvalvojaksi. Lausunnon tarkoitus olisi varmistaa, että hakija täyttää säädetyt rehellisyyttä ja luotettavuutta koskevat kelpoisuusvaatimukset.

Rehellisyyden ja luotettavuuden arvioinnissa olisi käytännössä kiinnitettävä huomiota erityisesti sellaisiin todettuihin rikoksiin ja väärinkäytöksiin, jotka osoittavat hakijan olevan sopimaton toimimaan kalastuksenvalvojana. Esimerkiksi kalastusrikkomukseen, kalastusrikokseen tai luvattomaan pyyntiin syyllistynyttä henkilöä ei voitaisi pitää kalastuksenvalvojaksi sopivana. Harkinnassa tulee kuitenkin ottaa myös huomioon teoista kulu- nut aika. Vuosien takaisten rikkomusten ei voida katsoa vaikuttavan henkilön sopivuuteen. Harkinnassa olisi myös kiinnitettävä huomiota mahdollisten rikosten, rikkomusten tai väärinkäytösten olosuhteisiin.

Rehellisyyden ja luotettavuuden arvioinnissa tulisi ottaa huomioon myös mahdolliset aikaisemmat kalastuksenvalvojaksi hyväksymisen peruuttamiseen tai siihen liittyvät varoitukseen johtaneet tapahtumat taikka kyseisessä tehtävässä tapahtuneet rikokset sekä kalastuksenvalvojen velvollisuuksien rikkominen tai laiminlyönnit.

Kalastuksenvalvojan tulisi olla myös henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan tehtävään sopiva. Henkilökohtaisten ominaisuuksien arvioinnissa tulisi kiinnittää huomiota hakijan kykyyn ja haluun täyttää säädöksissä kalastuksenvalvojalle asetetut velvollisuudet. Tällöin hakijan elämäntapaan ja asenteisiin liittyvät seikat muodostuisivat harkinnassa keskeisiksi. Henkilökohtaisia ominaisuuksia arvioitaessa tulisi kiinnittää huomiota sellaisiin vammoihin, sairauksiin tai muihin vastaaviin seikkoihin, jotka saattaisivat heikentää olennaisesti hakijan kykyä toimia kalastuksenvalvojana tai täyttää kalastuksenvalvojalle tässä laissa asetettuja velvollisuuksia.

Jotta voitaisiin varmistaa kalastuksenvalvojan tietojen ja ammattitaidon säilyminen ajantasaisena, kalastuksenvalvojaksi hyväksyminen olisi voimassa enintään kymmenen vuotta. Kalastuksenvalvojan hyväksynnän saanut henkilö voisi hakea hyväksynnän uusimista aikaisintaan vuotta ennen ja viimeistään vuoden kuluttua hyväksynnän voimassaolon päättymisestä. Hyväksyntä voitaisiin uusida mikäli kalastuksenvalvojan kelpoisuusvaatimukset edelleen täyttyvät ja jos hakija on suorittanut uudestaan 97 a §:ssä tarkoitettua kalastuksenvalvojan kokeen.

Myös uusintakoe tulisi suorittaa aikaisintaan vuotta ennen ja viimeistään vuoden kuluttua hyväksynnän voimassaolon päättymisestä. Kokeen tarkoitus olisi todentaa, että kalastuksenvalvoja on omaksunut esimerkiksi lainsäädännössä tapahtuneet muutokset ja että hän on edelleen tietoinen asemaansa liittyvistä toimivaltuuksista ja velvollisuuksista. Jos hyväksyntää ei haeta vuoden kuluessa hyväksynnän voimassaolon päättymisestä, tulee kalastuksenvalvojan hakeutuessaan myöhemmin kalastuksenvalvontatehtäviin suorittaa kokeen lisäksi koulutus sekä hakea hyväksymistä 1 ja 2 momentissa ehdotetun menettelyn mukaisesti.

97 a §. Kalastuksenvalvojan koulutus. Kalastuksenvalvojan yhtenä kelpoisuusedellytyksenä olisi kalastuksenvalvojan koulutuksen suorittaminen. Koulutuksella pyrittäisiin varmistamaan kalastuksenvalvojan pätevyys ja ammattitaitovaatimusten täyttyminen. Koulutus sisältäisi kalastuksenvalvojatoimintaan, kalastuksenvalvojan oikeuksiin ja velvollisuuksiin sekä kalastuksenvalvojan tehtäviin liittyvät opetusaiheet. Koulutukseen voitaisiin sisällyttää myös muita kalastuksenvalvojan tehtävään liittyviä opetusaiheita kuten hyvän hallinnon perusteita sekä turvallisuuskoulutusta. Koulutus voisi olla kokonaisuutena yhden opintoviikon (40 tunnin työpanos) laajuinen, joka sisältäisi 1-3 läsnäoloa edellyttävää kurssipäivää ja esimerkiksi verkko-opiskeluna suoritettavan osion. Kalastuksenvalvojan koulutukseen sisältyvän kokeen järjestäisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin tarkemmin koulutuksen pituudesta, edellä mainittujen opetusaiheiden laajuudesta ja sisällöstä sekä

kokeesta, sen käytännön toteuttamisesta ja siihen liittyvistä suoritusvaatimuksista.

97 b §. Kalastuksenvalvojakortti ja -tunnus. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus antaisi kalastuksenvalvojaksi hyväksytyille kalastuksenvalvojakortin ja -tunnuksen. Kortin sisältö sekä kalastuksenvalvojatunnuksen ulkoasu vahvistettaisiin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Nykyisin varsinkin kalastuksenvalvojan tunnukset voivat vaihdella suuresti, koska niiden ulkoasusta ei ole erikseen säädetty, eikä niistä ole valtakunnallista ohjeistusta. Yhtenäinen, asetuksessa vahvistettu kortti ja tunnuksen ulkoasu merkitsisi samalla, että muunlaiset tunnukset eivät olisi päteviä osoittamaan henkilön olevan oikeutettu suorittamaan kalastuksenvalvontatehtäviä. Jatkossa muunlaisia tunnuksia ei tulisi käyttää. Vahvistettujen tunnusten käyttöönotto edellyttäisi riittävää viranomaisten järjestämää tiedotusta, jotta kalastajat osaisivat tunnistaa kalastuksenvalvontaan oikeutetun henkilön.

Kortissa olisi ainakin kalastuksenvalvojan valokuva, nimi ja mahdollisesti tiedot kalastuksenvalvojan toimialueesta ja valtuuttajasta. Kalastuksenvalvojan olisi pidettävä kortti kalastuksenvalvontatehtävissä mukana ja esitettävä se pyydetessä. Kalastuksenvalvojatunnus voitaisiin kiinnittää asusteisiin, minkä lisäksi sitä voisi tarpeen mukaan käyttää esimerkiksi valvonnassa käytettävien veneiden kyljissä ja varusteissa. Kalastuksenvalvojan olisi käytettävä korttia ja tunnusta kalastuksenvalvontatehtävissä ja niitä saisi käyttää ainoastaan kalastuksenvalvoja kalastuksenvalvontatehtävissä.

97 c §. Kalastuksenvalvojan hyväksymisen peruuttaminen. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen olisi peruutettava kalastuksenvalvojaksi hyväksyminen, jos kalastuksenvalvoja sitä pyytää.

Kalastuksenvalvojen toiminnan valvonta kuuluu esityksen 106 a §:n mukaan elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksille. Kalastuksenvalvojalle, joka toimii vastoin kalastuslain mukaisia velvollisuuksiaan, voidaan antaa suullinen huomautus. Jos suullista huomautusta ei voida katsoa riittäväksi seuraamukseksi, voidaan kalastuksenvalvojalle antaa kirjallinen varoitus. Varoituksen yh-

teydessä valvojaa voidaan kehottaa korjaamaan toimintaansa välittömästi.

Jos kalastuksenvalvoja ei kirjallisista varoituksista huolimatta korjaa toimintatapaansa, vaan toistuvasti jatkaa kalastuksenvalvontaa tai kalastusta koskevien säännösten ja määräysten rikkomista, voi elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus peruuttaa kalastuksenvalvojaksi hyväksymisen. Peruuttaminen edellyttää, että kirjallista varoitusta ei voida pitää riittävänä seuraamuksena. Peruutus voidaan tehdä myös silloin, kun kalastuksenvalvontaa tai kalastusta koskevien säännösten kerta-luonteinen rikkominen on niin olennainen, että kirjallinen varoitus ei ole riittävä seuraamus. Peruuttamisen edellytyksenä ei siis aina ole se, että kalastuksenvalvojalle on rikkomuksesta aikaisemmin annettu kirjallinen varoitus. Olennaisena rikkomuksena voitaisiin pitää esimerkiksi sitä, että valvoja syyllistyy kalastusrikokseen tai luvattomaan pyyntiin. Myös tilanne, jossa valvojan rikosoikeudellinen virkavastuu toteutuisi, olisi olennainen rikkominen, jonka seurauksena hyväksyminen olisi peruutettava. Kalastusta tai kalastuksenvalvontaa koskevien säännösten rikkominen osoittaisi, että kalastuksenvalvoja ei enää täytä kelpoisuusehtona olevaa vaatimusta rehellisyydestä, luotettavuudesta ja henkilökohtaisista ominaisuuksista.

Jos kalastuksenvalvojaksi hyväksyminen peruutetaan, tulisi kalastuksenvalvojan palauttaa kalastuksenvalvojakortti ja -tunnus peruuttamispäätöksen tehneelle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sen määräämän kohtuullisen ajan kuluessa.

Kalastuksenvalvojaksi hyväksymisen peruuttaminen voitaisiin tehdä viran puolesta tai esimerkiksi kalastuksenvalvojan valtuutaneen tahon pyynnöstä.

98 §. *Kalastuksenvalvojan valtuutus ja toimialue.* Voimassa olevan lain 98 §:n sisältö ehdotetaan muutettavaksi kokonaan. Ensimmäisen momentin säännös poliisin ja kalastusviranomaisen velvoitteesta antaa pyynnöstä virka-apua kun yksityisen kalastusoikeutta loukataan, sekä pykälän toisen momentin säännös kalastuksenvalvojan velvollisuudesta toimialueellaan pyynnöstä avustaa vesialueen omistajaa tai kalastusoikeuden haltijaa tämän oikeutta loukkaavan menettelyn selvittämiseksi, ehdotetaan kumottaviksi.

Kalastuksenvalvontatehtävä on valvojatahoille säädetty laissa ja valvojan on puututtava epäiltyihin oikeudenloukkaustilanteisiin ilman nimenomaista lakisäätöistä avustusvelvollisuuttakin. Pääasiallisesti valvontaa suoritetaan 97 §:n mukaisesti hyväksytyjen ja valtuutuksen saaneiden kalastuksenvalvojen toimesta palkattomana vapaaehtoistyönä. Voimassaolevan lain velvoitetta pidetään liian ankarana ottaen huomioon, että valvontaa ei yleensä suoriteta pääasiallisena palkkatyönä. Poliisi on viran puolesta muutenkin velvollinen ryhtymään toimenpiteisiin epäillyn rikoksen johdosta.

Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että 97 §:n mukaan hyväksytyllä kalastuksenvalvojalla olisi oikeus valvoa kalastusta koskevien säännösten ja määräysten noudattamista ainoastaan kalastusalueen, osakaskunnan, vesialueen omistajan tai kalastusoikeuden haltijan valtuuttamana valtuutuksessa määritellyllä alueella. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ei enää olisi oikeutta valtuuttaa kalastuksenvalvojaa. Käytännössä viranomaisen ei ole nykyisinkään käyttänyt sillä laissa olevaa valtuutus-oikeutta.

Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että kalastusalueen valtuuttamalla kalastuksenvalvojalla olisi oikeus valvoa kalastusta koskevien säännösten ja määräysten noudattamista koko kalastusalueen alueella riippumatta siitä, onko 64 §:ssä tarkoitettua sopimusta tehtävien siirrosta kalastusalueelle tehty. Erillinen maininta kalastusalueen valvojan alueellisesta toimivallasta on tarpeellinen nykyisen epäselvän oikeustilan selventämiseksi. Voimassa olevaa lakia on tulkittu osassa maata siten, että kalastusalueen asettamalla valvojalla ei ole yksityisvesillä toimivaltaa ilman erillistä, kalastusalueen ja osakaskunnan välillä tehtyä kalastuksenvalvontatehtävän delegointia koskevaa sopimusta. Kalastuslain 64 §:ssä tarkoitettun kalastuksen järjestämisen ja sitä koskevan delegointimahdollisuuden on katsottu siis sisältävän myös kalastuksenvalvonnan. Käytännön kalastuksenvalvontatoiminnassa lain tulkintaero eri puolilla maata onkin aiheuttanut epätietoisuutta valvojien alueellisen toimivallan suhteen. Kalastusalue on ainoa valtuuttajataho, joka ei lähtökohtaisesti ole kalastusoikeuden haltija ja jonka alueellinen toimivalta kattaa

kaikki kalastusalueen sisälle jäävät yksityiset vesialueet. Kalastusalueen valvojan kattava toimivalta on välttämätön kalastuksenvalvonnan kattavuuden turvaamiseksi erityisesti, kun otetaan huomioon, että vesialueen omistajan, osakkaan ja kalastusoikeuden haltijan valvontaan liittyviä oikeuksia esitetään merkittävästi supistettavaksi.

Lakiesityksen mukaan myös kalastusalueen asettamalla kalastuksenvalvojalla olisi muihin kalastuksenvalvojiin rinnasteinen toimivalta valtuuttajatahon, tässä tapauksessa kalastusalueen, hallinnoimalla alueella. Kalastusalue voi tehdä hallintopäätöksiä koko kalastusalueella koskien. Näiden kalastusalueen antamien säännösten ja määräysten osalta kalastusalueen asettamalla valvojalla tulisi olla täysi toimivalta. Lisäksi kalastusalueen valtuuttama kalastuksenvalvoja valvoisi myös osakaskunnan asettamien säännösten noudattamista.

Toisessa momentissa veloitettaisiin kalastusalue, osakaskunta, vesialueen omistaja ja kalastusoikeuden haltija ilmoittamaan valtuutuksen sisällöstä ja voimassaoloajasta kahden kuukauden kuluessa valtuutuksen voimaantuloa sille elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, jonka toimialueeseen valtuuttajan alue pääasiallisesti kuuluu. Valtuutusta koskevasta ilmoituksesta, esimerkiksi pöytäkirjan otteesta, tulisi käydä ilmi valtuutetun kalastuksenvalvojan nimi-, yhteystiedot ja kotikunta sekä valtuuttajatahon toimialuetta koskevan vesialueen nimi, kiinteistötunnus tai muu vesialueen tunnistetieto.

Kalastuksenvalvojan lainmukainen toimivalta edellyttää 97 §:n mukaisen hyväksymismenettelyn ja asianmukaisen valtuutuksen toteutumista samanaikaisesti. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella tulisi näin ollen olla jatkuva ja ajantasainen tieto valtuutuksesta, sen sisällöstä ja siinä mahdollisesti tapahtuvista muutoksista. Myös valtuuttajan ilmoitusvelvollisuudesta kalastuksenvalvontatoimintaa valvovalle viranomaiselle, mikäli valtuutuksen päättymisen tapahtuu alkupeleistä voimassaoloajankohtaa aikaisemmin, säädettäisiin laissa.

99 §. Valvontaviranomaisen ja kalastuksenvalvojan tarkastusoikeus. Voimassaolevan lain 100 §:n 1 momentin sisältö esitetään siirrettäväksi uuteen 99 §:ään siten, että sa-

malla tarkennettaisiin valvontaviranomaisen ja kalastuksenvalvojan tarkastusoikeuksia.

Ensimmäisen momentin mukaan kalastusta valvovalla viranomaisella sekä kalastuksenvalvojalla olisi oikeus tarkastaa, että vedessä, kalastukseen käytettävässä kulkuvälineessä tai rannalla oleva pyydys ja saalis ovat säännösten ja määräysten mukaisia. Lakiesityksessä on luovuttu voimassa olevan lain suoja-termistä epätarkkana tarkastuskohteen määritelmänä. Toisaalta tarkastuksen kohteena oleviin esineisiin on lisätty saalis, joka voimassa olevan lainkin mukaan voidaan ottaa talteen. Muun muassa kalojen alamittoja sekä rauhoituksia koskevien säännösten ja määräysten valvomiseksi on tärkeää voida tarkastaa myös saatu saalis.

Voimassa olevan lain säännöstä viranomaisen ja kalastuksenvalvojan oikeudesta tarkastaa kalaa tai rapuja kaupaksi pitävän henkilön varasto ehdotetaan muutettavaksi nykyaikaisempaan kirjoitusasuun. Viranomaisella olisi oikeus tarkastaa myös tiloja, joissa kaloja tai rapuja kuljetetaan. Viranomaisen oikeus kuljetustilojen tarkastukseen on tarpeen Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kalastuksenvalvontaa koskevien säädösten noudattamiseksi.

Viranomaisen oikeutta tarkastaa varastotiloja esitetään tarkennettavaksi siten, että tarkastusta ei saisi ulottaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviin tiloihin, ellei se ole välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja on perusteltua syytä epäillä jonkun syyllistyneen rikoslain (3971889) 48 a luvun 2 §:ssä säädettyyn kalastusrikokseen tai 4 §:ssä säädettyyn laitto-man saaliin kätkemiseen.

Toisessa momentissa säädettäisiin kalastuksenvalvojan tarkastusoikeudesta. Se olisi muutoin samanlainen kuin viranomaisella, mutta tarkastusta ei saisi koskaan ulottaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviin tiloihin. Kalastuksenvalvojalla ei olisi myöskään oikeutta tarkastaa kalojen tai rapujen kuljetus- ja varastotiloja.

Voimassa olevan lain 100 §:n 2 momentin säännös poliisiviranomaisen tai kalastuksenvalvojan velvollisuudesta poistaa laittomasti kalaväylälle tai muulle kalastusoikeuden käyttöä rajoittavalle kieltoalueelle pantu pyydys, esitetään poistettavaksi. Talteenotto-

tilanteessa meneteltäisiin esitettyjen 100 ja 102 §:n säännösten mukaisesti. Laissa ei olisi tarpeen säätää, että talteenotto tehdään pyydyksen asettajan kustannuksella.

Myös voimassa olevan lain 100 § 3 momentin säännös viranomaisen tai kalastuksenvalvojan velvollisuudesta hävittää tai tehdä kalastukseen kelvottomaksi kielletty pyydys tai pyydyksen osa kumottaisiin. Säännös on pyydyksen asettajan oikeusturvan kannalta kyseenalainen, eikä vastaa nykyistä käsitystä hyvästä viranomaistoiminnasta ja hallinnosta, koska se velvoittaa hävittämään toisen omaisuutta ilman asianosaisen kuulemistä ja ilman lainvoimaista päätöstä. Käytännössä viranomainen tai kalastuksenvalvoja kielletyn pyydyksen havaitessaan ottaisi sen talteen hävittämisen sijaan.

Kolmannessa momentissa säädettäisiin valvontaviranomaisen ja kalastuksenvalvojan oikeudesta tarkastaa kalastusta harjoittavan oikeus kyseiseen kalastukseen. Kalastusoikeuden osoittavia todistuksia ovat muun muassa valtion kalastusmaksujen suorittamista osoittavat tositteet sekä vesialueen omistajan tai kalastusoikeuden haltijan kalastuslupien maksamista osoittavat tositteet. Kalastusoikeuden haltija voi myös vuokrata kalastusoikeuden tai antaa toiselle luvan vastikkeetta tai vastiketta vastaan käyttää kalastusoikeuttaan. Kalastuksen harjoittajalla on kalastuksenvalvontatilanteessa velvollisuus pystyä osoittamaan oikeutensa kyseiseen kalastukseen.

Neljännessä momentissa säädettäisiin pyydykseen jätettävästä viestistä osoituksena tehdystä tarkastuksesta. Tällainen viestimerkki tulisi kiinnittää tarkastettuun pyydykseen mahdollisuuksien mukaan. Viestimerkin kiinnittäminen ei saisi kuitenkaan aiheuttaa pyydyksen vahingoittumisen vaaraa esimerkiksi huonoissa keliolosuhteissa.

100 §. *Valvontaviranomaisen ja kalastuksenvalvojan talteenotto-oikeus.* Talteenottoa koskevat säännökset koottaisiin selkeyden vuoksi peräkkäisiin 100–102 §:iin.

Ensimmäisen momentin sisältö vastaisi talteenoton osalta pääosin voimassa olevan lain 96 §:n 1 momenttia. Voimassa olevan lain mukaan valvojan velvollisuutena on aina suorittaa talteenotto, kun on kyse luvattomasta kalastuksesta. Esityksessä ehdotetaan

säännöstä muutettavaksi siten, että valvontaviranomaisella ja kalastuksenvalvojalla olisi oikeus ottaa talteen kalastuksessa käytetty pyydys, kalastusväline ja saalis. Kalastusvälineellä tarkoitetaan myös viehekalastusvälineitä. Kalastusvälineellä ei tarkoiteta kalastukseen käytettyä kulkuneuvoa tai muitakaan esineitä, jotka eivät välittömästi liity kalastamiseen. Talteenoton voidaan katsoa puuttuvan siinä määrin perustuslain 15 §:n nojalla suojattuun omaisuudensuojaan, että laissa on jätettävä valvojalle harkintavaltaa toimenpiteeseen ryhtymisessä. Käytännön valvontatilanteissa tulisi ottaa lisäksi huomioon 96 a §:ssä esitetty suhteellisuusperiaate sekä 104 b ja 104 c §:ssä säädetty mahdollisuus antaa huomautus tai luopua toimenpiteestä.

Pyynnin harjoittamiseen käytettyyn kulkuvälineeseen kohdistuva talteenotto-oikeus ehdotetaan rajattavaksi pois. Vene tai muu kulkuväline voi olla esimerkiksi ammatinharjoittamisen kannalta tarpeellinen tai muutoin rahallisesti arvokas. Kyseisten voimassa olevien oikeuksien voidaan katsoa puuttuvan liiallisesti perustuslain 15 §:ssä suojattuun omaisuuteen. Kulkuvälineen talteenotto olisi myös suhteellisuusperiaatteen vastaista, sillä valvontatoimen tarkoitus toteutuu jo pyydysten talteenottamisella. Toisaalta kalastuslaisissa ei muutenkaan säännellä kalastuksessa käytettävistä kulkuvälineistä, eikä niitä voida itsessään käyttää pyydyksinä.

Pykälässä säädettäisiin niistä perusteista, joiden nojalla valvontaviranomainen tai kalastuksenvalvoja voisi ryhtyä pyydyksen, kalastusvälineen ja saaliin talteenottoon. Talteenottoon oikeuttaisivat tilanteet, joissa pyyntiä harjoittava henkilö rikkoo kalastusaikoja, pyydyksiä, pyydysten määrää, pyyntitapoja, alamittoja tai rauhoitusta koskevia säännöksiä tai määräyksiä, tai kalastusta harjoitetaan ilman kalastusoikeutta tai kalastusoikeuden ilmeisesti ylittäen taikka pyydystä ei ole merkitty 33 §:ssä edellytetyllä tavalla.

Alamittoja tai rauhoitusaikoja koskevien rikkomusten todentamisen tehostamiseksi esitykseen ehdotetaan sisällytettäväksi nykyistä tiukempi velvollisuus vapauttaa vähimmäismittaa pienemmät kalat sekä rauhoitusaikana tai kielletyllä pyydyksellä tai kielletyllä kalastustavalla pyydytetyt kalat.

Valvontaviranomaisella ja kalastuksenvallajalla olisi oikeus ottaa talteen pyydys, jota ei ole varustettu pyydyksen asettajan nimellä ja yhteystiedoilla tai jos pyydyksestä puuttuu kalastusoikeuden osoittava merkki taikka pyydys ei ole pyydyksen merkintää koskevien säännösten mukaisesti merkitty.

101 §. *Vesialueen omistajan, osakkaan ja kalastusoikeuden haltijan tarkastus- ja talteenotto-oikeus.* Voimassa olevan lain mukaan vesialueen omistajalla, osakkaalla tai kalastusoikeuden haltijalla on talteenotto-oikeus, jos joku tavataan kalastamassa vedessä, jossa hänellä ei ole oikeutta harjoittamaansa pyyntiin tai kalavedessä tavataan pyydyksiä, jotka muu kuin kalastukseen oikeutettu on sinne asettanut taikka joku ilmeisesti ylittää hänelle kuuluvan kalastusoikeuden, kalastaa kielletyssä paikassa tai kielletynä aikana tahi käyttää kiellettyä pyydystä tai pyyntitapaa. Voimassa olevan lain mukaan vesialueen omistajalla, osakkaalla tai kalastusoikeuden haltijalla on oikeus vereksestä ottaa talteen tällaisessa kalastuksessa käytetty pyydys sekä saatu saalis samoin kuin vene tai muu kulkuväline, josta pyyntiä harjoitetaan.

Edellä kuvattuja omistajan valtuuksia voidaan pitää julkisen vallan käyttönä, joka merkitsee puuttumista perustuslain mukaiseen omaisuudensuojaan. Tarkastus- ja talteenotto-oikeudet liittyvät julkista valtaa sisältävän julkisen hallintotohtävän hoitamiseen, joka voidaan antaa muun kuin viranomaisen tehtäväksi ainoastaan perustuslain 124 §:ssä säädettyjen edellytysten täytyessä. Kyseisillä toimivaltuuksilla on tarkoitus suojata pääasiallisesti yleisempää etua eli kalastuslain säännösten noudattamista kuin omistajan oikeudellista asemaa.

Vesialueen omistajan, osakkaan ja kalastusoikeuden haltijan tarkastus- ja talteenotto-oikeutta ehdotetaan supistettavaksi siten, että se olisi lähinnä viranomaistahoja avustava. Valvonnan käytännön toteuttaminen vaatii useimmissa tilanteissa oikeutta pysäyttää liikkuva vene sekä oikeutta tarkastaa henkilöllisyys. Kyseisillä oikeuksilla rajoitetaan perustuslain 10 § 1 momentissa turvattua yksityiselämän suojaa. Perustuslain 124 §:n sisältämä perusoikeussuojan vaarantamisen kielto merkitsee käytännössä, että tällaisia

toimivaltuuksia ei voida antaa vailla koulutus- ja pätevyysvaatimuksia oleville yksityishenkilöille. Heille ei voida myöskään antaa toimivaltuuksia suorittaa sellaisia valvontatoimenpiteitä, jotka edellyttävät kalastuslainsäädännön asiantuntemusta ja sen soveltamista käytännön tilanteisiin. Tällaisten valvontatoimenpiteiden suorittaminen yksityishenkilöiden toimesta olisi ongelmallista, koska lainmukaisuuden arviointia koskevissa tulkinnanvaraisissa kysymyksissä tämä joutuisi suorittamaan oikeudellista harkintaa. Tällöin valvonnan kohteena olevan oikeusturva ei todennäköisesti toteutuisi asianmukaisella tavalla.

Edellä selostettujen perusteiden vuoksi ehdotuksen 89 §:stä on esitetty poistettavaksi vesialueen omistajan tai kalastusoikeuden haltijan oikeus vaatia nähtäväksi kalastushoitomaksun ja viehekalastusmaksun lupatositteet. Voimassa olevan lain muoto kalastusoikeuden haltijan oikeudesta tarkastaa valtion kalastusmaksujen lupatositteet on muodostunut ongelmalliseksi juuri henkilöllisyyden selvittämisoikeuteen liittyvien kysymysten osalta. Valtion kalastusmaksujen lupatositteet ovat henkilökohtaisia ja niiden tarkastaminen edellyttää henkilöllisyyden selvittämisoikeutta. Myös alle 18-vuotiaita ja 65 vuotta täyttäneitä koskeva maksuvapautus kalastusmaksuista edellyttää henkilöllisyyden selvittämistä. Voimassa olevan lain tarkastusoikeus on ongelmallinen kalastajan oikeusturvan kannalta myös siksi, että myös kalastusoikeuden haltijan tulisi tarkastustilanteessa pystyä osoittamaan kalastusoikeuteen osoittava omistuksensa. Tällaista velvollisuutta ei kuitenkaan voimassa olevassa laissa ole säädetty ja omistusoikeuden osoittaminen käytännön tarkastustilanteessa olisikin todennäköisesti hankalaa.

Kiinteitä ja seisovia pyydyksiä lukuunottamatta oikeus lupatositteiden tai kalastusoikeuden osoittavien merkkien tarkastamiseen esitetään rajattavaksi valvontaviranomaiselle ja kalastuksenvallajalle. Viehekalastuslupan lisäksi myös esimerkiksi veneestä uisteluun tarvittavien lupien tarkastus jäisi vesialueen omistajan tarkastusoikeuden ulkopuolelle. Tarkastusoikeuden rajaamista harkittaessa todettiin, että lakiin olisi voitu kirjata vesialueen omistajalle oikeus tarkastaa muuta

kuin onkimista, pilkkimistä tai 8 §:ssä tarkoitettua viehekalastamista harjoittavan kalastuslupa. Tarkastusoikeus olisi kuitenkin jäänyt vailla käytännön vaikuttavuutta, sillä tarkastuksen toteuttaminen olisi edellyttänyt myös pysäyttämisoikeuden säätämistä vesialueen omistajalle, mikä olisi ollut mahdollista edellä selostetuista perustuslain 124 §:n vaatimuksista johtuen. Kyseisenlaisen tarkastusoikeuden käyttö ei olisi myöskään johtanut muuhun kuin tilanteen toteamiseen ja viranomaisen tai kalastusvalvojan kutsumiseen paikalle tarvittaessa. Vesialueen omistajan olisi tullut myös kyetä tarvittaessa todistamaan tarkastusoikeutensa olemassa olo eli todistamaan henkilöllisyytensä sekä omistuksensa juuri kyseisestä vesialueesta. Edellä kuvattu tarkastusoikeus olisi jäänyt käytännön merkitykseltään varsin vähäiseksi ja toimivaltasäännös harhaanjohtavaksi.

Esityksessä ehdotetaanakin säädettäväksi, että vesialueen omistajalla, osakkaalla tai kalastusoikeuden haltijalla olisi omalla vesialueellaan tai sellaisella vesialueella, jolla hänellä on kalastusoikeus, oikeus tarkastaa, että kyseiselle vesialueelle asetettu pyydys on 33 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla merkitty. Pyydyksen muun lainmukaisuuden tai 33 §:n 1 momentin sekä 2 momentin muiden kuin lupaa koskevien merkitsemisvelvollisuuksien osalta edellä mainitulla taholla ei olisi tarkastusoikeutta. On huomattava, että tarkastusoikeutta ei olisi sellaisten yhteisten vesialueiden omistajilla, joilla ei ole käytössä kalastusoikeuden osoittavaa pyydysmerkkijärjestelmää. Näin ollen esimerkiksi järjestäytymättömien osakaskuntien osakkailla ei olisi tässä pykälässä esitettyä tarkastus- tai talteenotto-oikeutta.

Toisen momentin mukaan vesialueen omistajalla, osakkaalla tai kalastusoikeuden haltijalla olisi oikeus ottaa talteen pyydys, jota ei ole merkitty 33 §:n 2 momentissa säädetyllä kalastusoikeuden osoittavalla merkillä, sekä siinä oleva saalis. Ensisijaisesti vesialueen omistajan, osakkaan tai kalastusoikeuden haltijan tulisi turvautua kalastusta valvovien viranomaisten tai kalastusvalvojan apuun ja talteenotto-oikeuden käyttö olisi aina vasta toissijainen menettelytapa. Jos pyydyksen haltija on tarkastushetkellä paikalla, tulisi häntä ensisijaisesti kehottaa poistamaan pyy-

dys, jossa ei ole kalastusoikeuden osoittamaa merkkiä. Jos pyydyksen haltija ei kehotuksesta huolimatta poista pyydystään pyynnistä, tulisi niin sanotun omistajavalvojan pyrkiä saamaan paikalle valvontaviranomainen tai kalastusvalvoja. Vasta jos apua ei ole saatavilla, voisi tämä ryhtyä pyydyksen talteenottoon. Edellytyksenä itse suoritettulle talteenotolle olisi siis, että saatavilla ei ole riittävää ja oikea-aikaista apua 96 §:ssä tarkoituiltu tahoilta. Tämän edellytyksen täyttymisen osalta tarkastusta tekevän henkilön olisi aina ennen mahdollista talteenottoa varmistuttava siitä, että avun toimittaminen tarkastustilanteeseen ei kävisi hankaluudetta päinsä.

102 §. Talteenottomenettely. Pykälän sisältöä ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä määriteltäisiin nykyistä tarkemmin talteenotto-prosessia koskeva menettely niin pyyntivälineiden kuin saaliin osalta. Samalla luovutettiin talteenotettuja pyydyksiä koskevasta lunastusmenettelystä. Nykyisen lain mukaan talteen ottaja saa pitää hallussaan talteen ottamansa pyydykset, kunnes niiden käyttäjä on suorittanut niistä lunastuksen, jonka suuruus säädetään asetuksella. Nykyinen lunastusmaksumenettely esitetään vanhentuneena poistettavaksi.

Ensimmäisessä momentissa säädettäisiin talteenotetun pyydyksen merkitsemisestä sellaisessa tilanteessa, jossa pyydyksen haltija ei itse ole läsnä. Talteenotto paikalle olisi mahdollisuuksien mukaan, joko pyyntipaikalle jääviin pyydyksen asettajan pyydysnaruihin ja kohoihin asennetulla viestimerkillä taikka erilliseen ankkuroituun kohoon kiinnitettävällä viestimerkillä, jätettävä tiedot talteenottajasta sekä tavarain säilytyspaikasta.

Toisessa momentissa säädettäisiin välittömästä ilmoitusvelvollisuudesta poliisille kun tavarain talteenotto on tehty. Nykyinen velvoite talteenotetun tavarain luovuttamisesta poliisiin säilytettäväksi mahdollisimman pian säilytettäisiin. Edelleenluovutusvelvollisuus ei kuitenkaan koskisi rajavartiolaitoksen, tullin tai Metsähallituksen erätarkastajan suorittamaa talteenottoa. Mikäli luovuttaminen ei kävisi hankaluudetta päinsä, määräisi poliisi miten ja missä talteenotettu pyydys tai pyyntiväline tulisi säilyttää.

Kolmannessa momentissa säädettäisiin, että talteenotettu pyydyks tai kalastusväline olisi palautettava viivytyksettä pyydyksen tai kalastusvälineen haltijalle, jos esitutkintaa ei aloiteta. Edellä 8 §:ssä tarkoitettussa viehekalastuksessa käytetty valvontaviranomaisen tai kalastuksenvalvojan talteenottama kalastusväline olisi luovutettava välittömästi takaisin, jos viehekalastusmaksun ja kalastuksenhoitomaksun suorittamisesta ennen epäiltyä rikkomusta esitetään todistus seitsemän päivän kuluessa talteenotosta.

Saalis voidaan ottaa talteen joko pyydyksen tai kalastusvälineen talteenoton yhteydessä tai sellaisen kalastuksen yhteydessä, jossa saalis on toiselle kuuluvaa oikeutta loukkaamatta saatu alamittoja, pyyntitapoja, pyydyksiä taikka rauhoitusta koskevia säännöksiä ja määräyksiä rikkoen. Ehdotetun neljännen momentin mukaan talteenotetusta saaliista olisi ilmoitettava välittömästi poliisille, joka määrää saaliin joko vapautettavaksi tai säilytettäväksi tarkoituksenmukaisella tavalla. Jos saaliin säilyttäminen ei ole tarpeellista esitutkinnan suorittamiseksi tai jos se ei ole ilman kohtuutonta vaivaa mahdollista poliisi voi määrätä sen myös hävitettäväksi sopivaksi katsomallaan tavalla. Mikäli talteenotetut kalat tai ravut ovat vapauttamiskelpoisia, ne tulisi ensisijaisesti vapauttaa. Saaliin säilyttämisen tai hävittämisen osalta poliisilla olisi harkintavalta asian ratkaisemiseksi.

Voimassa olevan lain 104 §:n mukainen sääntelyn soveltaminen saaliin tai sen arvon kuulumisesta eri rikkomustilanteissa joko vesialueen omistajalle tai kalastusoikeuden haltijalle tai valtiolle, on käytännössä osoittautunut vähäiseksi. Säännöstä ei näyttäisi käytännössä sovelletun ja se ehdotetaan poistettavaksi.

103 §. *Talteenotetun pyydyksen myynti.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että talteenotetun pyydyksen tai kalastusvälineen säilytysaika ennen mahdollista tavaran myyntiä lyhennettäisiin nykyisestä vuodesta kuudeksi kuukaudeksi. Pyydyksen tai kalastusvälineen säilyttäminen tapahtuu käytännössä joko poliisin hallinnassa tai poliisin määräämällä tavalla muun valvontaviranomaisen, kalastuksenvalvojan, vesialueen omistajan, osakkaan tai kalastusoikeuden haltijan hallinnassa. Pyydyksen tai kalastus-

välineiden säilyttäminen saattaa joissain tilanteissa muodostua esimerkiksi suuren pyydyksmäärän tai pyydyksiin liittyvien hajua ja hygieniahaittojen vuoksi ongelmalliseksi, minkä johdosta säilytysaikaa on tarkoituksenmukaista lyhentää.

Myyntivelvollisuus määrätyn säilytysajan jälkeen keskitettäisiin ehdotuksessa poliisille. Voimassa olevan lain mukaan viranomaisen on myytävä tavara. Kuitenkaan muiden kalastuksenvalvontaa suorittavien viranomaisten kuin poliisin osalta säännöstä ei näyttäisi käytännössä sovelletun.

Pykälästä poistettaisiin tarpeettomana viittaus voimassa olevan lain 100 §:n 3 momentin mukaiseen viranomaisen tai kalastuksenvalvojan kielletyn pyydyksen tai pyydyksen osan hävittämiselvöllisyyteen säännöksen kumoamisen johdosta.

104 §. *Pysähtymiselvöllisyys ja henkilöllisyyden selvittäminen.* Pykälän sisältö ehdotetaan lakiesityksessä muutettavaksi kokonaan. Esityksen mukaan kalastukseen käytettävä kulkuväline olisi valvontaviranomaisen tai kalastuksenvalvojan antamasta, selvästi havaittavasta pysähtymismerkistä pysäytettävä heti, kun se voidaan turvallisesti tehdä. Vastaavaa pysähtymiselvöitettä ei sisälly nykyiseen kalastuslakiin. Valvonnan tehokkuuden ja käytännön toteuttamisen kannalta pysähtymiselvöllisyyttä koskeva säännös on kuitenkin tarpeen, sillä suuri osa kalastuksenvalvojan ja valvontaviranomaisen toimesta suoritettavista valvontatehtävistä tehdään vesillä ja tarkastuksen kohteena oleva kalastava henkilö on veneessä tai muussa kalastukseen käytettävässä kulkuvälineessä. Rangaistusta kalastusviranomaisen tai kalastuksenvalvojan antaman pysähtymiskäskyn noudattamatta jättämisestä ei kuitenkaan ole tarkoitus säätää ja voimakeinoja ei olisi mahdollista käyttää.

Henkilöllisyyden selvittämiseksi kalastusviranomaisella tai kalastuksenvalvojalla olisi oikeus saada tieto henkilön nimestä, henkilötunnuksesta tai sen puuttuessa syntymäajasta ja kansalaisuudesta sekä paikasta, josta henkilö on tavoitettavissa. Tarvittavat tiedot henkilön nimestä voisivat käsittää myös tiedot eri tavoista, joilla vierasperäinen nimi kirjoitetaan häntä koskevissa virallisissa asiakirjoissa. Velvollisuus ilmoittaa tieto siitä, mistä henkilön voi tavoittaa, tarkoittaisi

hänen asunto-osoitetaan tai, milloin hänen tavoittamisensa on yksittäistapauksessa tarpeen tietynä ajankohtana, tietoa siitä, missä hän silloin oleskelee.

Henkilöllisyyden selvittämisoikeus liittyisi aina käsillä olevaan konkreettiseen kalastuksenvalvontatehtävään. Kalastusviranomaisella tai kalastuksenvalvojalla ei olisi yleistä oikeutta henkilötietojen tarkastamiseen konkreettisen valvontatehtävän ulkopuolella.

Poliisiin, rajavartiomiehen ja tulliviranomaisen oikeuteen henkilöllisyyden selvittämiseen kalastuksenvalvontatehtävässä sovellettaisiin poliisilakia, rajavartiolakia ja tullilakia.

104 a §. Näyttömääräys. Esityksessä säädetään valvontaviranomaisen ja kalastuksenvalvojan oikeudesta kehottaa kalan tai ravun pyyntiä harjoittavaa henkilöä esittämään tositte suorittamastaan kalastuksenhoitomaksusta ja mahdollisesta viehekalastusmaksusta seitsemän vuorokauden kuluessa poliisille, mikäli hän on maksuvelvollinen eikä voi tarkastustilanteessa esittää 89 §:ssä tarkoitettua tosittaa. Kehoitus tapahtuisi antamalla niin sanottu näyttömääräys, josta säädettäisiin esityksessä 104 a §:ssä sekä tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa. Käytäntöä on sovellettu voimassaolevan lain aikana, vaikka siitä puuttuvat erilliset näyttömääräystä koskevat säännökset.

Näyttömääräyksellä velvoitettaisiin maksuvelvollinen kalastaja, joka ei pysty esittämään todistusta kalastuksenhoitomaksun tai viehekalastusmaksun maksamisesta, esittämään todistus poliisille seitsemän päivän kuluessa näyttömääräyksen antamisesta lukien. Näyttömääräys on keskeinen menettelytapa, jolla asiakkaalle voidaan kalastuksen lupa- ja valvonnassa antaa mahdollisuus esittää puuttuvat lupa-asiakirjat ennen mahdollista rikkomusseuraamusta. Esityksessä on haluttu myös selvittää kalastuksenvalvojan valtuutta antaa näyttömääräys valvontaviranomaisen ohella, sekä yhdenmukaistaa näyttömääräykseen liittyviä käytäntöjä.

Näyttömääräyksen sisällöstä säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Näyttömääräykseen kirjattaisiin henkilön tunnistetiedot, tapahtumatiedot ja mitkä tiedot tai tositteet henkilöä kehoitetaan poliisille esittämään.

104 b §. Huomautus. Pykälän mukaan kalastusviranomaisella ja kalastuksenvalvojalla olisi oikeus antaa muihin toimenpiteisiin ryhtymättä rikkomuksen tekijälle huomautus, jos teko olosuhteet huomioon ottaen on vähäinen. Teon vähäisyyttä arvioitaessa huomiota olisi kiinnitettävä rikotulla säännöksellä suojatun edun luonteeseen, aiheutuneeseen vahinkoon, tuottamusasteeseen ja muihin niiden kaltaisiin seikkoihin. Säännöksellä pyritään ottamaan huomioon Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen kannanotto sen osalta, että nykyisestä kalastuslaista puuttuvat säännökset toimenpiteestä luopumisesta tai huomautuksenannosta havaitun rikkomuksen johdosta. Samalla uudistuksella pyritään korostamaan suhteellisuusperiaatteen noudattamista.

Poliisiin, rajavartiomiehen ja tulliviranomaisen oikeudesta antaa huomautus kalastuksenvalvontatehtävässä noudatettaisiin esitutkintalakia ja tullilakia.

104 c §. Toimenpiteestä luopuminen. Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen ehdotusten huomioon ottamiseksi sekä suhteellisuusperiaatteen noudattamisen korostamiseksi esitykseen on otettu kokonaan uusi säännös kalastusviranomaisen ja kalastuksenvalvojan mahdollisuudesta toimenpiteestä luopumiseen. Viranomaisen, ja tässä tapauksessa myös julkista hallintotehtävää suorittavan kalastuksenvalvojan tehtävän suorittamisesta voidaan joskus arvioida aiheutuvan tavoiteltua etua suurempaa haittaa. Tehtävän suorittaminen voi tällaisissa tilanteissa johtaa kohtuuttomaan lopputulokseen asian merkitys, rikkomuksen laatu ja toimenpiteellä tavoiteltava tulos huomioon ottaen. Ennakoitavissa olevien kohtuuttomien kielteisten seurausten vuoksi kalastusviranomaisella ja kalastuksenvalvojalla ei olisi ainoastaan oikeutta, vaan myös velvollisuus luopua valvontatoimenpiteestä. Vastaavanlaiset säännökset sisältyvät poliisilakiin ja rajavartiolakiin.

104 d. Tapahtumailmoitus. Ensimmäisessä momentissa säädettäisiin kalastuksenvalvojan toimivaltuuksien käyttöön liittyvästä kirjaamisvelvoitteesta, tapahtumailmoituksen laatimisesta. Säännöksen tarkoituksena olisi asianosaisten, erityisesti toimenpiteen kohteena olevan epäillyn, oikeusturvan varmistaminen. Tapahtumailmoituksen tietoja saisi

käyttää vain asianosaisen oikeusturvan varmistamiseksi ja kalastuksenvalvojien toiminnan viranomaisvalvontaa varten. Tapahtumailmoituksen laatimisvelvoite koskisi lakiehdotuksen 100 §:ssä tarkoitettua talteenottoa, 104 b §:ssä tarkoitettua huomautuksen antamista ja 104 c §:ssä tarkoitettua toimenpiteestä luopumista.

Koska tapahtumailmoituksista muodostuva tietojoukko saattaa muodostaa henkilötietolaissa (523/1999) tarkoitettua henkilörekisterin on pykälässä tarpeen säätää tapahtumailmoituksen tietosisällöstä sekä tietojen käyttö- ja säilyttämisaikajasta. Säilyttämisaikan umpeen kuluttua tiedot olisi hävitettävä.

Kolmannessa momentissa säädettäisiin kalastuksenvalvojan velvollisuudesta toimittaa tapahtumailmoitukset vuosittain kalastuksenvalvojan hyväksyneelle toimivaltaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Tapahtumailmoitukset olisi sekä kalastuksenvalvojan että toimivaltaisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen säilytettävä siten järjestettynä, että kullekin kalastuksenvalvojan valtuutusta koskevalle toimialueelle liittyvät ilmoitukset olisivat viivytyksettä esitettävissä.

Tapahtumailmoitukseen sisältyvien kalastuksenvalvonnan kerättyjen tietojen käsittelyyn sovellettaisiin henkilötietolakiä.

105 §. Kalastusoikeuden käytön kieltö. Pykälään lisätään otsikko. Kysymyksessä on tekninen muutos eikä pykälän sisältöön ehdoteta muutoksia.

106 §. Uhkasakko ja teettämishukka. Pykälään lisätään otsikko. Kysymyksessä on tekninen muutos eikä pykälän sisältöön ehdoteta muutoksia.

106 a §. Kalastuksenvalvojan koulutuksen ja toiminnan valvonta.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös kalastuksenvalvojien ja kalastuksenvalvojakoulutuksen yleisestä valvonnasta ja ohjauksesta. Maa- ja metsätalousministeriö vastaisi ylimpänä viranomaisena kalastuksenvalvojien ja kalastuksenvalvojakoulutuksen valtakunnallisesta ohjauksesta ja antaisi tarvittaessa tarkempia säännöksiä koulutukselle asetettavista vaatimuksista.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset vastaisivat kalastuksenvalvojien ja kalastuk-

senvalvojakoulutuksen toiminnan valvonnasta toimialueellaan. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset myöntäisivät kalastuksenvalvojakoksi hyväksymiset ja toimisivat myös kyseisen hyväksymisen peruuttamisesta vastaavina viranomaisina. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset järjestäisivät myös 97 a §:n mukaisesti kalastuksenvalvojan koulutukseen sisältyvän kokeen.

Pykälän toisen momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriöllä sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla olisi oikeus saada kalastuksenvalvojalta ja kalastuksenvalvojakoulutuksen järjestäjältä heidän toimintansa valvonnassa tarvittavia tietoja kalastuksenvalvontatehtävien suorittamisesta ja kalastuksenvalvojakoulutuksen järjestämisestä. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että kalastuksenvalvojan tulisi toimittaa vuosittain suorittamia kalastuksenvalvontatehtäviä koskevat keskeiset tiedot kalastuksenvalvojan hyväksyneelle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Myös kalastuksenvalvojakoulutuksen järjestäjän tulisi toimittaa pyydettyä maa- ja metsätalousministeriölle sen pyytämät keskeiset, koulutusta koskevat tiedot, jotka ovat tarpeen koulutuksen järjestäjän toiminnan valvomiseksi. Kalastuksenvalvonnan sekä kalastuksenvalvojakoulutuksen viranomaisvalvonnassa kerättyjen henkilötietojen käsittelyyn sovellettaisiin henkilötietolakiä (523/1999).

14 luku **Rangaistussäännökset**

108 §. Kalastusrikkomus. Ensimmäisen momentin 3 kohtaan esitetään lisättäväksi rangaistavaksi kalastus 37 b §:ssä tarkoitettujen sopimuksen täytäntöönpanemiseksi asetettujen rajoitusten vastaisesti. Eduskunnan vastaus (EV 106/2010 vp) hallituksen esitykseen kalastuslain muuttamiseksi (HE 29/2010 vp) sisälsi lausuman, jonka mukaan eduskunta edellyttää, että kalastuslain valvontaa ja rangaistuksia koskevien säännösten uusimisen yhteydessä lakiin lisätään pikaisesti mahdolliset saimaannorpan suojelusopimusten rikkomiseen liittyvät seuraamussäännökset. Kalastuslain 37 b:n mukaan Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä vesialueen omistaja tai erityisen oikeuden haltija

ja voivat tehdä saimaannorppakannan elinvoimaisena säilymiseksi ja saimaannorpan suotuisan suojelutason saavuttamiseksi sopimuksen kalastuksen rajoittamisesta ja kieltämisestä tietyllä tavalla.

Edellä tarkoitetuissa sopimuksissa osakaskunnat sitoutuvat asettamaan sovitut kalastusrajoitukset pätevästi voimaan. Osakaskunnilla on kalastuslain 5 ja 48 §:n mukaan oikeus määrätä kalastuksesta, jollei oikeutta ole luovutettu toiselle tai jollei jäljempänä laissa muuta säädetä. Osakaskuntien tulee, jollei asia kuulu kalastusalueen tai viranomaisen tehtäviin, järjestää kalastuksen harjoittaminen ottaen huomioon muun muassa lain 1 §, jonka mukaan on vältettävä toimenpiteitä, jotka voivat vaikuttaa vahingollisesti tai haitallisesti luontoon tai sen tasapainoon. Edellä kuvattuun toimivaltaan perustuen osakaskunnat asettavat nykyisen kalastuslain järjestelmän mukaisesti erityyppisiä kalastusrajoituksia omille alueilleen päättämällä niistä osakaskunnan kokouksissa yhteisluvelain mukaisesti ja kirjaamalla rajoitukset osakaskunnan sääntöihin.

Vaikka osakaskunnan asettama kalastuskielto myös saimaannorpan suojelemiseksi tulisi rangaistavaksi jo nykyisen 108 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla, on katsottu erityisen säännöksen suojelemissuopimusten täytäntöönpanemiseksi asetettujen kieltojen ja rajoitusten rangaistavuudesta olevan tarpeen.

Koska kyseisten kieltojen ja rajoitusten antamisen taustalla on tarve suojella erittäin uhanalaista saimaannorppaa, voidaan katsoa, että kalastusrikkomuksella, joka olisi toteutettu kalastamalla vastoin 37 b §:n täytäntöönpanemiseksi asetettuja kieltoja ja rajoituksia, olisi aina loukattu etupäässä yleistä etua. Siksi kalastuslain 112 §:ää tulisikin jatkossa tulkita siten, että edellä mainitut kalastusrikkomukset olisivat aina virallisen syytteen alaisia tekoja, joissa syyttäjällä on yleinen syyteoikeus riippumatta asianomistajan tahdosta.

Koska lakiin esitetään 33 §:n mukaista velvollisuutta pyydyksen merkitsemiseksi, ehdotetaan velvollisuuden laiminlyönti säädettyväksi rangaistavaksi kalastusrikkomuksena uudessa 9 kohdassa. Lisäksi esitetään rangaistavaksi uudessa 10 kohdassa edellä 36 §:ssä säädetyn vapauttamisvelvollisuuden laimin-

lyönti. Kriminalisoinnit ovat tarpeen kalastajille asetettujen uusien velvollisuuksien velvoittavuuden vahventamiseksi. Pyydysten merkitsemisellä pyritään erityisesti edistämään vesiliikenteen turvallisuutta. Vapauttamisvelvollisuudella taas pyritään edistämään kalojen lisääntymistä luonnonmenetelmin.

1.2 Laki kalastuslain muuttamisesta annetun lain 108 §:n muuttamisesta

Kalastuslain voimassaolevaa 108 §:ää koskeva muutos on vahvistettu lailla (773/2010) tulemaan voimaan lailla erikseen säädettävänä ajankohtana. Kyseinen muutos liittyy sakan ja rikesakon määräämisestä annettuun lakiin. Koska erityisesti saimaannorpan suojelemissuopimusten täytäntöönpanemiseksi asetettujen rajoitusten vastaisen kalastuksen sanktiointi tulisi saada voimaan ja pysymään voimassa ennen seuraavaa kalastuskautta, on tarpeen muuttaa myös lailla 773/2010 muutettua 108 §:ää.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2011. Suunnitellun voimaantuloajankohdan taustalla on pyrkimys varmistaa saimaannorpan suojelemiseksi asetettujen kalastusrajoitusten rikosoikeudellinen rangaistavuus esitetyn 108 §:n 1 momentin 3 kohdan muutoksen mukaisesti.

Koska lakiesitys sisältää täysin uuden kalastusvalvojien koulutusta ja hyväksymistä koskevan järjestelyn, pidetään tarpeellisenä riittävän siirtymäajan säätämistä koulutusjärjestelmän luomiseksi. Sen vuoksi esitetään, että lain 97 §, 97 a §, 97 b § ja 97 c § tulisi voimaan vasta kolmen vuoden kuluttua tämän lain voimaantulopäivästä. Siirtymäaikana kalastuslain (286/1982) 97 §:n mukainen kalastusvalvojaksi hyväksyminen pysyisi voimassa. Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

3 Suhde perustuslakiin ja säättämisjärjestys

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävän julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.

Kalastuksenvallonta on luonteeltaan julkisen hallintotehtävän suorittamista. Lakiehdotuksen mukaan kalastuksenvallontaa suoritaisi jatkossakin viranomaisten lisäksi kalastuksenvallot, jotka ovat yksityishenkilöitä. Perustuslain 124 §:n mukaan julkisen hallintotehtävän antamisen viranomaiskoneiston ulkopuoliselle tulee olla tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi. Ottaen huomioon Suomen lukumäärältään ja pinta-alaltaan suuret vesialueet voidaan todeta, että tarve riittävän kattavan kalastuksenvallon järjestämiseksi on olemassa. Valtionhallinnon resurssikysymyksistä ja tuottavuusohjelman toteuttamisesta johtuen paikallisesta kalastuksenvallonnasta huolehtiminen on edelleen tarkoituksenmukaisinta hoitaa lähinnä kalastuksenvallotien toimesta. Kalastuksenvallotien toimivaltuuksille on siten edelleen olemassa perusteltu tarve.

Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle ei saa vaarantaa perusoikeuksia, oikeusturvaa eikä muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Säännös ilmentää kieltoa vaarantaa perusoikeuksien toteutuminen. Se edellyttää, että oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten noudattaminen taataan laintasoisin säännöksin. Lähtökohtana on, että yksilön perusoikeuksien toteutumiseen ei saisi vaikuttaa se, miten julkisten tehtävien hoitaminen on järjestetty.

Perustuslakivaliokunta on käsitellyt hallintotehtävän antamista muulle kuin viranomaiselle useissa lausunnoissa (PeVL 20/2002 vp, PeVL 40/2002 vp, PeVL 42/2005 vp, PeVL 47/2005 vp, PeVL 46/2005 vp ja PeVL 55/2005 vp, PeVL 10/2006 vp). Valiokunta on lausunnoissaan korostanut perusoikeuksien, oikeusturvan ja hyvän hallinnon turvaamisen edellytyksenä toimivaltuuksien säänte-

lyn täsmällisyyttä, sääntelyn yleistä tarkkuutta ja muuta asianmukaisuutta.

Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota erityisesti oikeusturvalle ja hyvälle hallinnolle ominaisiin menettelyllisiin perusoikeuksiin, joista tyypillisesti säännellään muun muassa hallinnon yleislaeissa. Olenaisista on, että menettelyllisten oikeuksien lisäksi mikä tahansa aineellinen perusoikeus, kuten yksityiselämän suoja, tulee turvatuksi. Tässä tarkoituksessa perustuslakivaliokunta on korostanut julkisia hallintotehtäviä hoitavien henkilöiden koulutuksen, asiantunteumuksen ja virkavastuun merkitystä sekä sitä, että näiden henkilöiden julkisen valvonnan on oltava asianmukaista.

Lakiesitykseen on otettu viittaussäännös hallinnon yleislakeihin sekä kalastuksenvallotien rikosoikeudellisesta virkavastuusta. Niitä sovelletaan yksityiseen tahoon tämän hoitaessa julkista hallintotehtävää ilman nimenomaista mainintaakin. Viittausta on kuitenkin pidetty tarpeellisena informatiivisuuteen ja sääntelyn selkeyteen liittyvistä syistä.

Hyvän hallinnon ja oikeusturvan toteutumiseksi esityksen 96 a §:ssä ehdotetaan säädettäväksi valvonnassa noudatettavista periaatteista. Suhteellisuusperiaatetta ilmentävällä velvollisuudella pyritään ohjaamaan kalastuksenvallotien menettelyä ja harkintaa valvonnan kohteena olevan asiakkaan ennakkollisen oikeusturvan parantamiseksi.

Kalastuksenvallonta on niin sanotun tosiasiallisen hallintotoiminnan alaan kuuluvaa julkisen vallan käyttöä. Tosiasiallista julkisen vallan käyttöä on esimerkiksi saaliin ja pyydysten talteenotto. Kalastuksenvallonnassa ei kuitenkaan tehdä muutoksenhakuoikeuden piiriin kuuluvia hallintopäätöksiä. Tämän vuoksi kalastuksenvallotien toimintaan on kytketty muita oikeusturvamekanismeja.

Perusoikeuksien, oikeusturvan ja hyvän hallinnon turvaaminen on pyritty hoitamaan sääntelyn yleisen asianmukaisuuden sekä kalastuksenvallotien koskevien sopivuuden ja pätevyyden sekä virkavastuun ja julkisen valvonnan avulla.

Kalastuksenvallotien toimivaltuuksista esitetään säädettäväksi täsmällisesti ja tarkkarajaisesti. Muun muassa tarkastusoikeus on rajattu siten, että kalastuksenvallotien ei milloinkaan voi ulottaa tarkastusta kotirauhan

piiriin kuuluvaan tilaan. Valvonnan läpinäkyvyyden ja julkisen luotettavuuden korostamiseksi kalastuksenvalvojalle on esitetty säädettäväksi velvollisuus jättää tarkastamaansa kohteeseen tieto valvojan nimestä ja yhteystiedoista. Talteenottoon oikeuttavista tilanteista ehdotetaan säädettäväksi lain tasolla. Talteenottomenettelyssä kalastuksenvalvoja olisi velvoitettu ilmoittamaan talteenotosta välittömästi poliisille ja luovuttamaan talteenotetun tavaran poliisille.

Omaisuuksien suojaaja sääntelevän perustuslain 15 §:n 1 momentin säännös ei perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan anna suojaaja henkilön rikoksella hankkimalle tai hänen rikolliseen toimintaansa liittyvälle omaisuudelle (PeVL 53/2006 vp, PeVL 33/2000 vp). Perustuslakivaliokunta on arvioissaan ottanut huomioon myös omaisuudensuojaajan liittyvän oikeasuhtaisuusvaatimuksen ja pitänyt merkityksellisenä omaisuudensuojaajan rajoittavan toimenpiteen kohteena olevan tavaran arvoltaan vähäistä määrää. Talteenotto-oikeuden käyttämistä voidaan pitää oikeasuhtaisena ottaen huomioon talteenoton väliaikaisen omaisuuden käyttöoikeutta vähäisessä määrin rajoittavan luonteen, tarkennukset talteenottomenettelyssä sekä talteen otettavan tavaran yleensä vähäisen arvon.

Kalastuksenvalvojille esitetään myös uusia toimivaltuuksia sekä velvollisuuksia. Pysähtymisvelvollisuus ja henkilöllisyyden selvittäminen valvontatilanteissa ovat käytännössä välttämättömiä kalastuksenvalvonnan toteuttamiseksi. Esityksessä säädettäisiin myös oikeudesta antaa näyttömääräys, jolla velvoitettaisiin asiakas esittämään todistus valtion kalastusmaksujen suorittamisesta poliisille seitsemän päivän kuluessa. Suhteellisuusperiaatteen soveltamiseksi valvojalla olisi oikeus laissa säädetyin edellytyksin myös antaa valvonnan kohteena olevalle henkilölle huomautus tai luopua toimenpiteestä.

Ennakollista oikeusturvaa vahvistettaisiin kalastuksenvalvojien koulutusta, kelpoisuusehtoja ja hyväksymismenettelyä koskevilla säännöksillä. Nykyisessä laissa olevasta jäänteestä, valan tai vakuutuksen antamisesta luovuttaisiin kokonaan. Kalastuksenvalvojana toimiminen edellyttäisi viranomaisen ennakollista hyväksyntää. Kalastuksenvalvo-

jaksi hyväksymisen edellytyksenä olisi oikeustoimikelpoisuus, vaatimus rehellisyydestä, luotettavuudesta ja tehtävään sopivuudesta sekä kalastuksenvalvojan koulutuksen suorittaminen. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus arvioisi edellytysten täyttymistä ja tekisi päätöksen hyväksynnästä. Koulutuksen tulisi antaa valvojalle kalastuksenvalvontatehtävän kannalta muun muassa riittävä kalastuslainsäädännön ja hyvän hallinnon perusteiden tuntemus.

Jälkikäteistä oikeusturvaa toteutettaisiin viranomaisvalvonnalla, jota suoritettaisiin maa- ja metsätalousministeriö sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset. Jotta valvonta olisi tehokasta, on elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle esitetty säädettäväksi mahdollisuus antaa kalastuksenvalvojalle suullinen huomautus, kirjallinen varoitus ja viime kädessä peruuttaa kalastuksenvalvoajaksi hyväksyminen.

Julkisen viranomaisvalvonnan mahdollistamiseksi esitykseen sisältyy kalastuksenvalvojan velvoite laatia seikkaperäinen tapahetkimailmoitus toimivaltuuksien käyttämiseen johtaneista tilanteista. Ilmoitukset toimitetaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille. Kalastuksenvalvoja valvovilla viranomaisilla olisi oikeus saada kalastuksenvalvojilta sekä kalastuksenvalvojakoulutuksen järjestäjiltä heidän toimintansa valvonnassa tarvittavia tietoja kalastuksenvalvontatehtävien suorittamisesta ja kalastuksenvalvojakoulutuksen järjestämisestä.

Jälkikäteistä oikeusturvaa ja valvontaa täydentää lisäksi hallintokanteluinstituutio. Myös kalastuksenvalvojat kuuluvat ylimpien laillisuusvalvojien suorittaman laillisuusvalvonnan piiriin suoraan perustuslain 118 ja 119 §:n nojalla.

Kalastuksenvalvojien oikeusturvan toteuttamiseksi koulutukseen liittyvään kokeeseen liittyvään ratkaisuun on oikeus hakea oikeus kokeen järjestävältä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta. Oikaisuvaatimuksesta annettavaan päätökseen samoin kuin kalastuksenvalvojan hyväksymisen peruuttamista koskevaan päätökseen on oikeus hakea muutosta kalastuslain 123 §:n 3 momentin mukaisesti maaseutuelinkeinojen valituslautakunnalta.

Esitykseen sisältyy vesialueen omistajan, osakkaan ja kalastusoikeuden haltijan tarkastus- ja talteenotto-oikeutta koskeva säädös. Kyseisen tahojen toimivalta on pyritty rajaamaan suppeaksi. Rajatun lakiin perustuvan toimivaltuuden nähtiin olevan tarpeellinen toistaiseksi jatkossakin, jotta kalastusoikeuden omistajat kykenisivät valvomaan omaisuutensa käyttöä. Toimivaltuuksia ja niiden rajoituksia on selostettu tarkemmin edellä yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Perustuslain 124 §:n mukaan merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä ei voida antaa muille kuin viranomaisille. Perustuslakivaliokunnan käytännössä perustuslain 124 §:n mukaisena merkittävänä julkisen vallan käyttönä on pidetty itsenäiseen harkintaan perustuvaa oikeutta käyttää voimakeinoja ja puuttua merkittävällä tavalla yksilön perusoikeuksiin. Toimivaltuuksien edellytetään olevan oikeasuhtaisia suoritettaviin tehtäviin nähden. Kalastusvalvojalle edellä esitettyjen toimivaltuuksien käyttämisessä ei olisi kysymys merkittävästä julkisen vallan käytöstä, ja kalastusvalvojille ehdotettuja toimivaltuuksia voidaan pitää oikeasuhtaisina heidän tehtäviinsä nähden.

Perustuslain 80 §:n mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan, on säädettävä lailla. Perustuslakivaliokunnan käytännön (PeVL 61/2002 vp, PeVL 16/2003 vp, PeVL 25/2005 vp, PeVL 47/2006 vp, PeVL 16/2009 vp) mukaan asetuksen antamiseen ja lainsäädäntövallan delegoimiseen liittyvien valtuutusten tulee olla riittävän täsmällisiä ja tarkkarajaisia. Laista tulee selvästi käydä ilmi, mistä on tarkoitus säätää asetuksella. Valiokunta on katsonut mahdolliseksi säätää asetuksenantovaltuuksia esimerkiksi lain tasolla säädettyjen järjestelmien järjestämiseen liittyvistä teknisluonteisista yksityiskohdista.

Lakiehdotukseen sisältyy valtuutussäännöksiä maa- ja metsätalousministeriölle säätää asetuksella kalastusvalvojan hyväksymisen edellytyksenä olevasta koulutuksesta ja kokeesta. Maa- ja metsätalousministeriö

antaisi lisäksi tarkemmat säännökset pyydysten merkinnästä, kalastusvalvojakortin sisällöstä, kalastusvalvojatunnuksen ulkoasusta sekä näyttömääräyksen sisällöstä.

Koska lakiesitys sisältää kokonaan uusia säännöksiä koulutuksesta ja uusintakokeesta, on tarpeen, että maa- ja metsätalousministeriöllä on uudessa tilanteessa mahdollisuus säätää tarkemmin vielä hahmottumassa olevasta koulutusjärjestelmästä. Ehdotetut asetuksenantovaltuudet koskisivat sisällöltään suppeita, lähinnä yhden hallinnonalan teknisluonteisia säännöksiä. Esitettyjen asetustenantovaltuuksien delegoinnilla maa- ja metsätalousministeriölle voidaan katsoa olevan vain vähäistä yhteiskunnallista merkitystä.

Perustuslain 10 §:n mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Perustuslakivaliokunta on käsitellyt henkilötietojen suojaa useissa lausunnoissa (PeVL 19/2005 vp, PeVL 25/2005 vp, PeVL 3/2009 vp). Valiokunta on lausunnoissaan korostanut lain yksityiskohtaisten säännösten täsmällisyyden merkitystä. Tärkeitä sääntelykohteita ovat ainakin rekisteröinnin tavoite, rekisteröitävien henkilötietojen sisältö, niiden sallitut käyttötarkoitukset mukaan lukien tietojen luovutettavuus ja tietojen säilytysaika henkilörekisterissä sekä rekisteröiden oikeusturva samoin kuin näiden seikkojen sääntelemisen kattavuus ja yksityiskohtaisuus lain tasolla. Sekä valvoville viranomaisille että kalastusvalvojille muodostuisi henkilötietoja sisältäviä asiakirjarekistereitä, joihin sovellettaisiin henkilötietolakia (523/1999). Perustuslakivaliokunta on käsitellyt vastaavan tyyppistä tapahtumailmoitusta lausunnossaan PeVL 28/2001 vp.

Edellä mainituilla perusteilla katsotaan, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Hallitus pitää kuitenkin suotavana, että asiasta pyydetään perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**kalastuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kalastuslain (286/1982) 33, 36 ja 89 §, 13 luvun otsikko, 96—106 § ja 108 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 89 § laissa 1045/1996, 96 § laeissa 493/1997 ja 590/2005, 97 § osaksi laissa 1462/2009, 98 § ja 102 § osaksi laissa 493/1997, 101 § osaksi laissa 590/2005, 104 § osaksi laissa 877/2001, 108 §:n 1 momentti laissa 518/2002, sekä
lisätään lakiin uusi 96 a ja 96 b §, 97 a—97 c §, 104 a—104 d § ja 106 a § seuraavasti:

33 §

Pyyntiin asetetut kiinteät ja seisovat pyydykset on merkittävä siten, että ne ovat selvästi muiden vesistöissä liikkuvien havaittavissa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuihin pyydyksiin tulee lisäksi merkitä pyydyksen asettajan nimi ja yhteystiedot sekä kalastusoikeuden osoittava merkki siten, että ne ovat havaittavissa ilman, että pyydystä tarvitsee nostaa vedestä. Edellä säädetystä poiketen kalastusoikeuden osoittavaa merkkiä ei tarvitse kiinnittää pyydykseen sellaisilla alueilla, joilla kalastusoikeuden omistaja ei ole ottanut käyttöön kalastusoikeuden osoittavaa merkkijärjestelmää.

Pyydysten merkinnästä annetaan tarkempia säännöksiä maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

36 §

Säädettyä vähimmäismittaa pienempi kala tai rapu on välittömästi laskettava takaisin veteen elävänä tai kuolleena.

Täysimittainen kala tai rapu on laskettava takaisin veteen elävänä tai kuolleena, jos se on pyydetty:

- 1) rauhoitusaikana;
- 2) kielletyllä pyydyksellä; tai
- 3) kielletyllä kalastustavalla.

89 §

Todistus kalastuksenhoitomaksun ja viehekalastusmaksun maksamisesta on pidettävä mukana kalastusta harjoitettaessa sekä vaadittaessa näytettävä jäljempänä 96 §:ssä mainitulle viranomaiselle tai kalastusvalvojalle.

13 luku

Kalastusvalvonta

96 §

Valvontaviranomaiset ja kalastusvalvojat

Poliisi, rajavartiolaitos, kalastusviranomaisen sekä jäljempänä 97 §:n mukaisesti hyväksytty ja 98 §:ssä tarkoitettun valtuutuksen omaava kalastusvalvoja valvovat kalastusta koskevien säännösten ja määräysten noudattamista. Valtakunnan rajalla olevissa vesissä, Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä valvontaa hoitaa myös tulli. Kalastuksen valvonnasta Metsähallituksen hallinnassa olevilla valtion vesialueilla säädetään lisäksi Metsähallituksen erävalvonnasta annetussa laissa (1157/2005).

Edellä 1 momentissa tarkoitettulla kalastusvalvojalla ei ole kuitenkaan toimivaltaa valvoa Euroopan unionin yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevan yhteisön lainsäädännön eikä Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspo-

litiikan täytäntöönpanosta annetun lain (1139/1994) ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista.

96 a §

Valvonnassa noudatettavat periaatteet

Kalastuksenvolventaan kuuluvasta tehtävästä tai toimenpiteestä ei saa aiheutua suurempaa haittaa tai vahinkoa kuin kalastuksenvolvonnan toteuttamiseksi on välttämätöntä. Tehtävän tai toimenpiteen on oltava perusteltu suhteessa valvonnalla tavoiteltavaan päämäärään ja kiireellisyyteen sekä tilanteen kokonaisarvioon vaikuttaviin seikkoihin.

96 b §

Kalastuksenvolvojan virkavastuu

Kalastuksenvolvojaan sovelletaan hänen toimiessaan tässä laissa säädettyssä kalastuksenvolventehtävässä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Kalastuksenvolventehtävässä noudatetaan hallintolakia, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia, kielilakia ja saamen kielilakia (1086/2003). Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

97 §

Kalastuksenvolvojan kelpoisuusvaatimukset ja hyväksyminen

Kalastuksenvolvojaksi hyväksytään se, joka:

- 1) on oikeustoimikelpoinen;
- 2) tunnetaan rehelliseksi ja luotettavaksi ja on henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan tehtävään sopiva; ja
- 3) on hyväksytysti suorittanut 97 a §:ssä säädetyn kalastuksenvolvojan koulutuksen ja siihen sisältyvän kokeen.

Kalastuksenvolvojaksi hyväksyy hakemuksesta se elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka toimialueeseen hakijan kotikunta kuuluu. Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen on ennen asian ratkaisemista

pyydettyä poliisilta lausunto 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua hakijan soveltuvuudesta kalastuksenvolvojaksi. Hyväksyminen on voimassa enintään kymmenen vuotta.

Kalastuksenvolvojaksi hyväksytty voi hakea hyväksymisen uusimista aikaisintaan vuotta ennen sen voimassaolon päättymistä tai vuoden kuluessa sen päättymisestä. Hyväksyminen voidaan uusida, jos hakija on suorittanut 97 a §:ssä tarkoitettua kalastuksenvolvojan kokeen edellä mainittuna ajanjaksona ja täyttää 1 momentin 1 ja 2 kohdissa säädetty edellytykset.

97 a §

Kalastuksenvolvojan koulutus

Kalastuksenvolvojan koulutuksessa kouluttavalle tulee antaa kalastuksenvolventehtävän kannalta riittävä kalastuslainsäädännön ja hyvän hallinnon perusteiden tuntemus sekä kalastuksenvolventehtävän edellyttämät muut tiedolliset ja taidolliset valmiudet.

Kalastuksenvolvojan koulutukseen sisältyvän kokeen järjestää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Koetta koskevaan ratkaisuun on oikeus hakea oikaisua elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisäännöksiä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset kalastuksenvolvojan koulutuksen sisällöstä ja siihen liittyvästä kokeesta.

97 b §

Kalastuksenvolvojakortti ja -tunnus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus antaa kalastuksenvolvojaksi hyväksytyille kalastuksenvolvojakortin ja -tunnuksen. Kalastuksenvolvojan on pidettävä kortti sekä 98 §:ssä tarkoitettua valtuutusta koskeva asiakirja kalastuksenvolventehtävissä mukana ja esitettävä ne pyydettyä. Kalastuksenvolvojan on lisäksi käytettävä kalastuksenvolventehtävissä kalastuksenvolvojatunnusta.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään kalastuksenvolvojakortin sisällöstä

sekä kalastuksentralvojatunnuksen ulkoasusta.

97 c §

Kalastuksentralvojan hyväksymisen peruuttaminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen on peruutettava kalastuksentralvojaksi hyväksyminen, jos kalastuksentralvoja sitä pyytää.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi, jollei suullista huomautusta katsota riittäväksi seuraamukseksi, antaa kirjallisen varoituksen kalastuksentralvojalle, joka toimii vastoin tämän lain mukaisia velvollisuuksiin.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi peruuttaa kalastuksentralvojaksi hyväksymisen, jos kalastuksentralvoja ei enää täytä 97 §:n 1 momentissa säädettyjä kelpoisuusehtoja tai jos hän olennaisesti tai toistuvasti rikkoo kalastuksentralvontaa tai kalastusta koskevia säännöksiä ja määräyksiä eikä kirjallista varoitusta ole pidettävä riittävänä seuraamuksena.

Kalastuksentralvojan, jonka hyväksyminen on peruutettu, on palautettava 97 b §:ssä tarkoitettu kalastuksentralvojakortti ja -tunnus peruuttamispäätöksen tehneelle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sen määräämän kohtuullisen ajan kuluessa.

98 §

Kalastuksentralvojan valtuutus ja toimialue

Edellä 97 §:n mukaan hyväksytyllä kalastuksentralvojalla on oikeus valvoa kalastusta koskevien säännösten ja määräysten noudattamista ainoastaan kalastusalueen, osakunnan, vesialueen omistajan tai kalastusoikeuden haltijan valtuuttamana valtuutuksessa määritellyllä alueella. Kalastusalueen valtuuttamalla kalastuksentralvojalla on oikeus valvoa kalastusta koskevien säännösten ja määräysten noudattamista koko kalastusalueen alueella riippumatta siitä, onko 64 §:ssä

tarkoitettua sopimusta tehtävien siirrosta kalastusalueelle tehty.

Kalastusalue, osakaskunta, vesialueen omistaja ja kalastusoikeuden haltija ovat velvollisia ilmoittamaan valtuutuksen sisällöstä ja voimassaoloajasta kahden kuukauden kuluessa valtuutuksen voimaantulosta sille elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, jonka toimialueeseen valtuuttajan alue pääasiallisesti kuuluu. Valtuutuksen päättymisestä alkuperäistä voimassaoloajankohtaa aikaisemmin tulee ilmoittaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle viivytyksettä.

99 §

Valvontaviranomaisen ja kalastuksentralvojan tarkastusoikeus

Edellä 96 §:ssä mainitulla viranomaisella on oikeus tarkastaa, että vedessä, kalastukseen käytettävässä kulkuvälineessä tai rannalla oleva pyydys ja saalis ovat säännösten ja määräysten mukaisia. Edellä 96 §:ssä mainituilla viranomaisilla on myös oikeus tarkastaa kuljetus- ja varastotiloja, joissa säilytetään kaloja tai rapuja. Tarkastusta ei saa kuitenkaan ulottaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviin tiloihin, ellei se ole välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja on perusteltua syytä epäillä jonkun syyllistyneen rikoslain (39/1889) 48 a luvun 2 §:ssä tai 4 §:ssä tarkoitettuun rikokseen.

Kalastuksentralvojalla on oikeus tarkastaa, että vedessä, kalastukseen käytettävässä kulkuvälineessä tai rannalla oleva pyydys ja saalis ovat säännösten ja määräysten mukaisia. Tarkastusta ei saa kuitenkaan ulottaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviin tiloihin.

Edellä 96 §:ssä mainitulla viranomaisella sekä kalastuksentralvojalla on oikeus tarkastaa kalastusta harjoittavan oikeus kyseiseen kalastukseen.

Tarkastettuun pyydykseen on jätettävä tarkastuksen tekijän nimi ja yhteystiedot.

100 §

Valvontaviranomaisen ja kalastuksenvalvojan talteenotto-oikeus

Edellä 96 §:ssä tarkoitettulla viranomaisella ja kalastuksenvalvojalla on oikeus ottaa talteen kalastuksessa käytetty pyydys, kalastusväline ja saalis, jos:

1) kalastusaikoja, pyydyksiä, pyydysten määrää, pyyntitapoja, alamittoja tai rauhoitusta koskevia säännöksiä tai määräyksiä rikotaan;

2) kalastusta harjoitetaan ilman kalastusoikeutta tai kalastusoikeuden ilmeisesti ylittään; tai

3) pyydystä ei ole merkitty 33 §:ssä edellytetyllä tavalla.

101 §

Vesialueen omistajan, osakkaan ja kalastusoikeuden haltijan tarkastus- ja talteenotto-oikeus

Vesialueen omistajalla, osakkaalla tai kalastusoikeuden haltijalla on oikeus tarkastaa, että pyydys on 33 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla merkitty kalastusoikeuden osoittavalla merkillä.

Vesialueen omistajalla, osakkaalla tai kalastusoikeuden haltijalla on oikeus ottaa talteen pyyntiin asetettu pyydys, jota ei ole merkitty 33 §:n 2 momentissa säädetyllä kalastusoikeuden osoittavalla merkillä, sekä siinä oleva saalis edellyttäen, että pyydyksen omistajaa ei tavoiteta tai tämä ei kehoituksesta huolimatta poista sitä ja saatavilla ei ole riittävää ja oikea-aikaista apua 96 §:ssä tarkoituilta tahoilta.

102 §

Talteenottomenettely

Edellä 100 §:n tai 101 §:n 2 momentin nojalla talteenotetun pyydyksen, kalastusvälineen ja saaliin talteenotto paikalle on jätettävä mahdollisuuksien mukaan tiedot talteen ottajasta sekä pyydyksen tai kalastusvälineen säi-

lytyspaikasta, jos niiden haltija ei ole läsnä talteenottotilanteessa.

Talteenotetusta pyydyksestä tai kalastusvälineestä on ilmoitettava välittömästi poliisille, ja se on luovutettava niin pian kuin mahdollista poliisiin säilytettäväksi. Jollei luovuttaminen käy hankaluudetta päinsä, pyydyksestä ja sen säilytyspaikasta on ilmoitettava poliisille, joka määrää, miten se on säilytettävä.

Talteenotettu pyydys tai kalastusväline on palautettava viivytyksettä pyydyksen tai kalastusvälineen haltijalle, jos esitutkintaa ei aloiteta. Edellä 8 §:ssä tarkoitettussa viehekalastuksessa käytetty kalastusväline on kuitenkin luovutettava välittömästi takaisin, jos viehekalastusmaksun suorittamisesta esitetään todistus seitsemän päivän kuluessa talteenotosta.

Talteenotetusta saaliista on ilmoitettava välittömästi poliisille, joka määrää saaliin joko vapautettavaksi, säilytettäväksi tarkoituksenmukaisella tavalla tai jos säilyttäminen ei ole ilman kohtuutonta vaivaa mahdollista, hävitettäväksi.

Edellä 2 ja 4 momentissa säädetty ilmoitus ja luovutusvelvollisuus ei koske rajavartiolaistosta, tullia ja Metsähallituksen erätarkastajaa.

103 §

Talteenotetun pyydyksen myynti

Jos talteen otetun pyydyksen tai kalastusvälineen omistajaa ei kuuden kuukauden kuluessa talteenotosta tavoiteta, poliisin on myytävä pyydys tai kalastusväline ja tilitettävä myynnistä kertyneet varat valtiolle.

104 §

Pysähtymisvelvollisuus ja henkilöllisyyden selvittäminen

Kalastukseen käytettävä kulkuväline on 96 §:ssä mainitun viranomaisen tai kalastuksenvalvojan antamasta, selvästi havaittavasta pysähtymismerkistä pysäytettävä heti, kun se voidaan turvallisesti tehdä.

Pyyntiä harjoittavan on annettava kalastusviranomaiselle tai kalastuksenvalvojalle yk-

sittäisen valvontatehtävän suorittamiseksi tieto nimestä, henkilötunnuksesta tai sen puuttuessa syntymäajasta ja kansalaisuudesta sekä yhteystiedot.

104 a §

Näyttömääräys

Edellä 96 §:ssä mainittu viranomainen tai kalastuksenvalvoja voi antaa näyttömääräyksen kalan tai ravun pyyntiä harjoittavalle henkilölle, joka ei 89 §:n mukaisesti esitä todistusta suorittamastaan maksusta.

Näyttömääräyksellä veloitetaan 1 momentissa tarkoitettu henkilö esittämään todistus poliisille seitsemän päivän kuluessa näyttömääräyksen antamisesta.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään näyttömääräyksen sisällöstä.

104 b §

Huomautus

Jos kalastusta koskevien säännösten rikkomisen on olosuhteet huomioon ottaen vähäinen, kalastusviranomainen tai kalastuksenvalvoja voi muihin toimenpiteisiin ryhtymättä antaa tekoon syyllistyneelle huomautuksen.

104 c §

Toimenpiteestä luopuminen

Kalastusviranomainen ja kalastuksenvalvoja voivat luopua tässä luvussa säädetystä toimenpiteestä, jos sen loppuun saattaminen voi johtaa kohtuuttomaan seuraukseen asian merkitys, rikkomuksen laatu ja toimenpiteellä tavoiteltava tulos huomioon ottaen.

104 d §

Tapahtumailmoitus

Kalastuksenvalvojan tulee laatia tapahtumailmoitus 100 §:ssä tarkoitettusta talteenotosta, 104 b §:ssä tarkoitettua huomautuksen antamisesta ja 104 c §:ssä tarkoitettua toimenpiteestä luopumisesta. Tapahtumail-

moituksen tietoja saa käyttää vain asianosaisen oikeusturvan varmistamiseksi ja kalastuksenvalvojen toiminnan valvontaa varten.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun tapahtumailmoitukseen merkitään seuraavat tiedot:

1) toimenpiteiden kohteena olleiden henkilötunnus ja muut tunnistetiedot sekä yhteystiedot;

2) epäilty rikkomus, jonka selvittämiseksi toimenpiteeseen on ryhdytty;

3) toimenpiteen laatu;

4) luettelo talteen otetuista tavaroista;

5) toimenpiteen suorittaja ja ajankohta.

Tapahtumailmoitukset on toimitettava kalastuksenvalvojan hyväksyneelle toimivaltaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle vuosittain kutakin kalastuksenvalvojan toimintavuotta seuraavan vuoden tammi-kuun loppuun mennessä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on säilytettävä tapahtumailmoitukset kahden vuoden ajan niiden toimituspäivästä, jonka jälkeen ne on hävitettävä.

105 §

Kalastusoikeuden käytön kielto

106 §

Uhkasakko ja teettämisuhka

106 a §

Kalastuksenvalvojen koulutuksen ja toiminnan valvonta

Kalastuksenvalvojen ja kalastuksenvalvojakoulutuksen yleisestä valvonnasta ja ohjauksesta vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset vastaavat kalastuksenvalvojen ja kalastuksenvalvojakoulutuksen toiminnan valvonnasta toimialueellaan.

Maa- ja metsätalousministeriöllä sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla on oikeus saada kalastuksenvalvojalta ja kalastuksenvalvojakoulutuksen järjestäjältä näiden toiminnan valvonnassa tarvittavia tietoja kalastuksenvalvontatehtävien suorittamisesta ja kalastuksenvalvojakoulutuksen järjestämisestä.

Henkilötietojen käsittelystä säädetään henkilötietolaissa (523/1999).

108 §

Kalastusrikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) käyttää kiellettyä kalastustapaa tai kiellettyä pyydystä tai pitää sellaista pyydystä aluksella tai muutoin siten, että se on pyyntiä varten helposti käsillä,

2) kalastaa luvottomasti valta- tai kalaväylässä tai vesialueella, jossa kalastaminen on kielletty tai sitä on rajoitettu, taikka rauhoituspiiriä koskevaa määräystä rikkoen,

3) pyydystää rauhoitusaikana tai muutoin luvottomana aikana kalaa tai rapua taikka sannottuna aikana pitää vedessä niiden pyyntiin sopivaa pyydystä tai kalastaa 37 b §:ssä tarkoitetun sopimuksen täytäntöönpanemiseksi asetetun rajoituksen vastaisesti,

4) pyydystää 35 §:n vastaisesti alamittaista kalaa tai rapua,

5) harjoittaa kalan tai ravun pyyntiä, vaikka hän ei ole suorittanut valtiolle 88 §:ssä säädettyä kalastuksenhoitomaksua tai vieheka-

lastusmaksua taikka hänellä ei ole mukana todistusta suorittamastaan kalastuksenhoitomaksusta tai viehekalastusmaksusta eikä hän voi sitä esittää seitsemän vuorokauden kuluessa,

6) tuo maahan muun kuin Suomessa luonnonvaraisena esiintyvän kala- tai rapulajin tai niiden kannan tai sukusoluja ilman 94 §:n 2 momentissa säädettyä lupaa tai lupaehdon vastaisesti,

7) istuttaa vesialueelle kala- tai rapulajin tai sen kannan, jota siellä ei ennestään ole, taikka suorittaa alueelle kalojen tai rapujen siirtoistutuksen ilman 121 §:ssä tarkoitettua lupaa tai lupaehdon vastaisesti,

8) aiheuttaa kalastaessaan 39 §:n vastaisesti tarpeetonta häiriötä tai haittaa,

9) laiminlyö 33 §:ssä säädetyn pyydyksen merkitsemisvelvollisuuden,

10) laiminlyö 36 §:ssä säädetyn vapauttamisvelvollisuuden,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *kalastusrikkomuksesta* sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Sen 97 ja 97 a—97 c § tulee voimaan kuitenkin vasta kolmen vuoden kuluttua tämän lain voimaantulosta.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

2.

Laki**kalastuslain muuttamisesta annetun lain 108 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kalastuslain muuttamisesta annetun lain (773/2010) 108 §:n 1 momentti seuraavasti:

108 §

Kalastusrikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) käyttää kiellettyä kalastustapaa tai kiellettyä pyydystä tai pitää sellaista pyydystä aluksella tai muutoin siten, että se on pyyntiä varten helposti käsillä,

2) kalastaa luvattomasti valta- tai kalaväylässä tai vesialueella, jossa kalastaminen on kielletty tai sitä on rajoitettu, taikka rauhoituspiiriä koskevaa määräystä rikkoen,

3) pyydystää rauhoitusaikana tai muutoin luvattomana aikana kalaa tai rapua taikka sannotuna aikana pitää vedessä niiden pyyntiin sopivaa pyydystä tai kalastaa 37 b §:ssä tarkoitetun sopimuksen täytäntöönpanemiseksi asetetun rajoituksen vastaisesti,

4) pyydystää 35 §:n vastaisesti alamittaista kalaa tai rapua,

5) tuo maahan muun kuin Suomessa luonnonvaraisena esiintyvän kala- tai rapulajin tai

niiden kannan tai sukusoluja ilman 94 §:n 2 momentissa säädettyä lupaa tai lupaehdon vastaisesti,

6) istuttaa vesialueelle kala- tai rapulajin tai sen kannan, jota siellä ei ennestään ole, taikka suorittaa alueelle kalojen tai rapujen siirtoistutuksen ilman 121 §:ssä tarkoitettua lupaa tai lupaehdon vastaisesti,

7) aiheuttaa kalastaessaan 39 §:n vastaisesti tarpeetonta häiriötä tai haittaa,

8) laiminlyö 33 §:ssä säädetyn pyydyksen merkitsemisvelvollisuuden,

9) laiminlyö 36 §:ssä säädetyn vapauttamisvelvollisuuden,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *kalastusrikkomuksesta* sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 26 päivänä marraskuuta 2010

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Maa- ja metsätalousministeri *Sirkka-Liisa Anttila*

Liite
Rinnakkaistekstit

1.

Laki

kalastuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kalastuslain (286/1982) 33, 36 ja 89 §, 13 luvun otsikko, 96—106 § ja 108 §: n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 89 § laissa 1045/1996, 96 § laeissa 493/1997 ja 590/2005, 97 § osaksi laissa 1462/2009, 98 § ja 102 § osaksi laissa 493/1997, 101 § osaksi laissa 590/2005, 104 § osaksi laissa 877/2001, 108 §:n 1 momentti laissa 518/2002, sekä
lisätään lakiin uusi 96 a ja 96 b §, 97 a—97 c §, 104 a—104 d § ja 106 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

33 §

Jos pyydykset voivat häiritä veneellä liikumista tai muuta vesistön luvallista käyttöä, ne on varustettava selvillä merkeillä siten kuin asetuksella säädetään. Kalastusaluksissa käytettävistä valoista ja merkkikuvioista on säädetty erikseen.

Yleisen kulkuväylän ulkopuolella olevan selvästi merkityn pyydyksen yli kulkeminen on kielletty, eikä konevoimalla kulkeva alus tai puutavaralautta saa tulla viittäkymmentä metriä lähemmäksi tällaista pyydystä, ellei se väylän ahtauden takia ole välttämätöntä.

36 §

Kala tai rapu, joka sen rauhoitusaikana on saatu muun pyynnin yhteydessä, samoin kuin alamittainen kala tai rapu on, jollei se ole sannotavasti vahingoittunut, laskettava viipymättä takaisin veteen.

Itämeren alueella on kaikki ajosiimasta tai -

Ehdotus

33 §

Pyyntiin asetetut kiinteät ja seisovat pyydykset on merkittävä siten, että ne ovat selvästi muiden vesistöissä liikkuvien havaittavissa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuihin pyydyksiin tulee lisäksi merkitä pyydyksen asettajan nimi ja yhteystiedot sekä kalastusoikeuden osoittava merkki siten, että ne ovat havaittavissa ilman, että pyydystä tarvitsee nostaa vedestä. Edellä säädetystä poiketen kalastusoikeuden osoittavaa merkkiä ei tarvitse kiinnittää pyydykseen sellaisilla alueilla, joilla kalastusoikeuden omistaja ei ole ottanut käyttöön kalastusoikeuden osoittavaa merkkijärjestelmää.

Pyydysten merkinnästä annetaan tarkempia säännöksiä maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

36 §

Säädettyä vähimmäismittaa pienempi kala tai rapu on välittömästi laskettava takaisin veteen elävänä tai kuolleena.

Täysimittainen kala tai rapu on laskettava takaisin veteen elävänä tai kuolleena, jos se on pyydetty:

verkosta saadut lohet, jotka siellä voimassa olevien säännösten tai määräysten mukaan ovat alamittaisia, laskettava takaisin veteen.

- 1) rauhoitusaikana;
- 2) kielletyllä pyydyksellä; tai
- 3) kielletyllä kalastustavalla.

89 §

Todistus kalastuksenhoitomaksun ja viehekalastusmaksun maksamisesta on pidettävä mukana kalastusta harjoitettaessa sekä vaadittaessa näytettävä *vesialueen omistajalle tai kalastusoikeuden haltijalle tai sille, jonka tehtävänä on valvoa kysymyksessä olevalla alueella kalastuksesta annettujen säännösten ja määräysten noudattamista.*

89 §

Todistus kalastuksenhoitomaksun ja viehekalastusmaksun maksamisesta on pidettävä mukana kalastusta harjoitettaessa sekä vaadittaessa näytettävä *jäljempänä 96 §:ssä mainitulle viranomaiselle tai kalastuksenvalvojalle.*

13 luku

Valvonta, talteen ottaminen ja virka-apu

96 §

Poliisin, kalastusviranomaisen ja rajavartiolaitoksen tulee valvoa, että kalastusta koskevia säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan, ja sen mukaan kuin jäljempänä säädetään, ottaa talteen luvattomalla kalastuksella saatu saalis ja luvattomassa kalastuksessa käytetyt välineet samoin kuin tämän lain mukaan luvattomana pidettävä kuljetus- tai kauppatavara.

Edellä 8 §:ssä tarkoitetussa viehekalastuksessa käytetyt kalastusvälineet voidaan ottaa talteen, jos viehekalastuksen harjoittaja ei valvontahetkellä esitä maksaneensa säädettyä viehekalastusmaksua eikä osoita luotettavasti henkilöllisyyttään.

13 luku

Kalastuksenvalvonta

96 §

Valvontaviranomaiset ja kalastuksenvalvojat

Poliisi, rajavartiolaitos, kalastusviranomainen sekä jäljempänä 97 §:n mukaisesti hyväksytty ja 98 §:ssä tarkoitetun valtuutuksen omaava kalastuksenvalvoja valvovat kalastusta koskevien säännösten ja määräysten noudattamista. Valtakunnan rajalla olevissa vesissä, Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä valvontaa hoitaa myös tulli. Kalastuksen valvonnasta Metsähallituksen hallinnassa olevilla valtion vesialueilla säädetään lisäksi Metsähallituksen erävalvonnasta annetussa laissa (1157/2005).

Edellä 1 momentissa tarkoitetulla kalastuksenvalvojalla ei ole kuitenkaan toimivaltaa valvoa Euroopan unionin yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevan yhteisön lainsäädännön eikä Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain (1139/1994) ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista.

96 a §

Valvonnassa noudatettavat periaatteet

Kalastuksenvilvontaan kuuluvasta tehtävästä tai toimenpiteestä ei saa aiheutua suurempaa haittaa tai vahinkoa kuin kalastuksenvilvontatehtävien toteuttamiseksi on välttämätöntä. Tehtävän tai toimenpiteen on oltava perusteltu suhteessa vilvonnalla tavoiteltavaan päämäärään ja kiireellisyyteen sekä tilanteen kokonaisarvioon vaikuttaviin seikkoihin.

96 b §

Kalastuksenvilvojan virkavastuu

Kalastuksenvilvojaan sovelletaan hänen toimiessaan tässä laissa säädetyssä kalastuksenvilvontatehtävässä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Kalastuksenvilvontatehtävässä noudatetaan hallintolakia, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia, kielilakia ja saamen kielilakia (1086/2003). Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

97 §

Edellä 96 §:ssä tarkoitettu velvollisuus on myös valan tehneellä kalastuksenvilvojalta, jonka elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, kunta, kalastusalue, kalastuskunta, vesialueen omistaja tai kalastusoikeuden haltija on asettanut.

Kalastusalueen asettaman kalastuksenvilvojan tulee erityisesti valvoa, että rauhoituspiiriä koskevia ja muita kalastusalueen vesialueilla voimassa olevia määräyksiä noudatetaan.

Kalastuksenvilvoja vannoo valan tai antaa vastaavan vakuutuksen siinä yleisessä alioikeudessa, jonka tuomiopiirissä hänen toimialueensa tai osa siitä sijaitsee. Kalastuksenvilvojalta tulee olla vilvojan merkki taikka tunnuskortti, jonka hän vaadittaessa esittää.

97 §

Kalastuksenvilvojan kelpoisuusvaatimukset ja hyväksyminen

Kalastuksenvilvojaksi hyväksytään se, joka:

- 1) on oikeustoimikelpoinen;*
- 2) tunnetaan rehelliseksi ja luotettavaksi ja on henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan tehtävään sopiva; ja*
- 3) on hyväksytysti suorittanut 97 a §:ssä säädetyt kalastuksenvilvojan koulutuksen ja siihen sisältyvän kokeen.*

Kalastuksenvilvojaksi hyväksyy hakemuksesta se elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka toimialueeseen hakijan kotikunta kuuluu. Elinkeino- liikenne ja ympäristökeskuksen on ennen asian ratkaisemista pyydettävä poliisilta lausunto 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua hakijan soveltuvuu-

desta kalastuksenvalvojaksi. Hyväksyminen on voimassa enintään kymmenen vuotta.

Kalastuksenvalvojaksi hyväksytty voi hakea hyväksymisen uusimista aikaisintaan vuotta ennen sen voimassaolon päättymistä tai vuoden kuluessa sen päättymisestä. Hyväksyminen voidaan uusida, jos hakija on suorittanut 97 a §:ssä tarkoitetun kalastuksenvalvojan kokeen edellä mainittuna ajanjaksona ja täyttää 1 momentin 1 ja 2 kohdissa säädetyt edellytykset.

97 a §

Kalastuksenvalvojan koulutus

Kalastuksenvalvojan koulutuksessa koulutettavalle tulee antaa kalastuksenvalvontatehtävän kannalta riittävä kalastuslainsäädännön ja hyvän hallinnon perusteiden tuntemus sekä kalastuksenvalvontatehtävän edellyttämät muut tiedolliset ja taidolliset valmiudet.

Kalastuksenvalvojan koulutukseen sisältyvän kokeen järjestää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Koetta koskevaan ratkaisuun on oikeus hakea oikaisua elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset kalastuksenvalvojan koulutuksen sisällöstä ja siihen liittyvästä kokeesta.

97 b §

Kalastuksenvalvojakortti ja -tunnus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus antaa kalastuksenvalvojaksi hyväksytylle kalastuksenvalvojakortin ja -tunnuksen. Kalastuksenvalvojan on pidettävä kortti sekä 98 §:ssä tarkoitettua valtuutusta koskeva asiakirja kalastuksenvalvontatehtävissä mukana ja esitettävä ne pyydettyinä. Kalastuksenvalvojan on lisäksi käytettävä kalastuksenvalvontatehtävissä kalastuksenvalvojatunnusta.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella

säädetään kalastuksenvalvojakortin sisällöstä sekä kalastuksenvalvojatunnuksen ulkoasusta.

97 c §

Kalastuksenvalvojan hyväksymisen peruuttaminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on peruutettava kalastuksenvalvojaksi hyväksyminen, jos kalastuksenvalvoja sitä pyytää.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi, jollei suullista huomautusta katsota riittäväksi seuraamukseksi, antaa kirjallisen varoituksen kalastuksenvalvojalle, joka toimii vastoin tämän lain mukaisia velvollisuuksiaan.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi peruuttaa kalastuksenvalvojaksi hyväksymisen, jos kalastuksenvalvoja ei enää täytä 97 §:n 1 momentissa säädettyjä kelpoisuusehtoja tai jos hän olennaisesti tai toistuvasti rikko kalastuksenvalvontaa tai kalastusta koskevia säännöksiä ja määräyksiä eikä kirjallista varoitusta ole pidettävä riittävänä seuraamuksena.

Kalastuksenvalvojan, jonka hyväksyminen on peruutettu, on palautettava 97 b §:ssä tarkoitettu kalastuksenvalvojakortti ja -tunnus peruuttamispäätöksen tehneelle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sen määräämän kohtuullisen ajan kuluessa.

98 §

Kun yksityisten kalastusoikeutta loukataan, tulee poliisin ja kalastusviranomaisten pyynnöstä antaa virka-apua.

Kalastuksenvalvoja on velvollinen toimialueellaan pyynnöstä avustamaan vesialueen omistajaa tai kalastusoikeuden haltijaa tämän oikeutta loukkaavan menettelyn selvittämiseksi.

98 §

Kalastuksenvalvojan valtuutus ja toimialue

Edellä 97 §:n mukaan hyväksytyllä kalastuksenvalvojalla on oikeus valvoa kalastusta koskevien säännösten ja määräysten noudattamista ainoastaan kalastusalueen, osakunnan, vesialueen omistajan tai kalastusoikeuden haltijan valtuuttamana valtuutuksessa määritellyllä alueella. Kalastusalueen valtuuttamalla kalastuksenvalvojalla on oikeus valvoa kalastusta koskevien säännösten ja määräysten noudattamista koko kalastusalueen alueella riippumatta siitä, onko 64 §:ssä tarkoitettua sopimusta tehtävien siirrosta kalastusalueelle tehty.

Kalastusalue, osakaskunta, vesialueen omistaja ja kalastusoikeuden haltija ovat velvollisia ilmoittamaan valtuutuksen sisällöstä ja voimassaoloajasta kahden kuukauden kuluessa valtuutuksen voimaantulosta sille elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, jonka toimialueeseen valtuuttajan alue pääasiallisesti kuuluu. Valtuutuksen päättymisestä alkuperäistä voimassaoloajankohtaa aikaisemmin tulee ilmoittaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle viivytyksettä.

99 §

Valtakunnan rajalla olevissa vesissä, Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä tulliviranomaiset suorittavat 96 §:ssä mainittujen viranomaisten ohella siinä tarkoitettuja tehtäviä, mikäli se ei häiritse heidän varsinaista virkatoimintaansa.

99 §

Valvontaviranomaisen ja kalastuksenvälvojan tarkastusoikeus

Edellä 96 §:ssä mainitulla viranomaisella on oikeus tarkastaa, että vedessä, kalastukseen käytettävässä kulkuvälineessä tai rannalla oleva pyydys ja saalis ovat säännösten ja määräysten mukaisia. Edellä 96 §:ssä mainituilla viranomaisilla on myös oikeus tarkastaa kuljetus- ja varastotiloja, joissa säilytetään kaloja tai rapuja. Tarkastusta ei saa kuitenkaan ulottaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviin tiloihin, ellei se ole välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja on perusteltua syytä epäillä jonkun syyllistyneen rikoslain (39/1889) 48 a luvun 2 §:ssä tai 4 §:ssä tarkoitettuun rikokseen.

Kalastuksenvälvoijalla on oikeus tarkastaa, että vedessä, kalastukseen käytettävässä kulkuvälineessä tai rannalla oleva pyydys ja saalis ovat säännösten ja määräysten mukaisia. Tarkastusta ei saa kuitenkaan ulottaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviin tiloihin.

Edellä 96 §:ssä mainitulla viranomaisella sekä kalastuksenvälvoijalla on oikeus tarkastaa kalastusta harjoittavan oikeus kyseiseen kalastukseen.

Tarkastettuun pyydykseen on jätettävä tarkastuksen tekijän nimi ja yhteystiedot.

100 §

Edellä 96 §:ssä mainitulla viranomaisella sekä valan tehneellä kalastuksenvälvoijalla on

100 §

Valvontaviranomaisen ja kalastuksenvälvo-

oikeus tarkastaa, että vedessä tai veneessä samoin kuin rannalla tai suojassa oleva pyydys on säännösten ja määräysten mukainen. Mainituilla viranomaisilla ja kalastuksentralvoijalla on myös oikeus tarkastaa kalaa tai rapuja kaupaksi pitävän henkilön varasto.

Jos kalaväylään tai muulle vesialueelle, jossa kalastusoikeuden käyttäminen on kielletty tai sitä on rajoitettu, on laittomasti pantu kalanpyydys, poliisiviranomainen tai kalastuksentralvoja on velvollinen poistamaan sen syyllisen kustannuksella.

Kielletty pyydys tai pyydyksen osa on viranomaisen tai kalastuksentralvoijan hävitettävä tai tehtävä kalastukseen kelvottomaksi.

101 §

Milloin

1) joku tavataan kalastamassa vedessä, jossa hänellä ei ole oikeutta harjoittamaansa pyyntiin; tai

2) kalavedessä tavataan pyydyksiä, jotka muu kuin kalastukseen oikeutettu on sinne asettanut; taikka

3) kalastusoikeuden vuokraaja tai muu henkilö ilmeisesti ylittää hänelle kuuluvan kalastusoikeuden, kalastaa kielletyssä paikassa tai kiellettyinä aikana tahi käyttää kiellettyä pyydystä tai pyyntitapaa,

on vesialueen omistajalla, osakkaalla tai kalastusoikeuden haltijalla oikeus verekseltä ottaa talteen tällaisessa kalastuksessa käytetty pyydys sekä saatu saalis samoin kuin vene tai muu kulkuväline, josta pyyntiä harjoitetaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tulee myös valan tehneen kalastuksentralvoijan, poliisin ja rajavartiomiehen sekä siellä, missä vesialue tai kalastusalue kuuluu valtiolle, poliisin, rajavartiomiehen ja muun viranomaisen, jonka velvollisuutena on sellaisella alueella valvoa kalastuksesta annettujen säännösten ja määräysten noudattamista, ottaa talteen luvattoman kalastuksen harjoittajan pyydykset, saalis ja kulkuväline, josta pyyntiä on harjoitettu.

102 §

Milloin sen, jonka pyydys, saalis tai kulkuväline on 101 §:n taikka kalastusvälineet 96 §:n 2 momentin nojalla otettu talteen, epäil-

jan talteenotto-oikeus

Edellä 96 §:ssä tarkoitettulla viranomaisella ja kalastuksentralvoijalla on oikeus ottaa talteen kalastuksessa käytetty pyydys, kalastusväline ja saalis, jos:

1) kalastusaikoja, pyydyksiä, pyydysten määrää, pyyntitapoja, alamittoja tai rauhoitusta koskevia säännöksiä tai määräyksiä rikotaan;

2) kalastusta harjoitetaan ilman kalastusoikeutta tai kalastusoikeuden ilmeisesti ylittäen; tai

3) pyydystä ei ole merkitty 33 §:ssä edellytetyllä tavalla.

101 §

Vesialueen omistajan, osakkaan ja kalastusoikeuden haltijan tarkastus- ja talteenotto-oikeus

Vesialueen omistajalla, osakkaalla tai kalastusoikeuden haltijalla on oikeus tarkastaa, että pyydys on 33 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla merkitty kalastusoikeuden osoittavalla merkillä.

Vesialueen omistajalla, osakkaalla tai kalastusoikeuden haltijalla on oikeus ottaa talteen pyyntiin asetettu pyydys, jota ei ole merkitty 33 §:n 2 momentissa säädetyllä kalastusoikeuden osoittavalla merkillä, sekä siinä oleva saalis edellyttäen, että pyydyksen omistajaa ei tavoiteta tai tämä ei kehoituksesta huolimatta poista sitä ja saatavilla ei ole riittävää ja oikea-aikaista apua 96 §:ssä tarkoitetuilta tahoilta.

102 §

Talteenottomenettely

lään syyllistyneen tekoon, joka on virallisen syytteen alainen tai josta vesialueen omistaja taikka kalastusoikeuden haltija haluaa nostettavaksi syytteen, on talteen otettu tavara, saalista lukuun ottamatta, luovutettava niin pian kuin mahdollista poliisin säilytettäväksi. Jollei luovuttaminen käy hankaluudetta päinsä, on tavarasta ja sen säilytyspaikasta ilmoitettava poliisille, joka määrää, miten tavara on säilytettävä. Pyyntiväline, joka on otettu talteen 96 §:n 2 momentin nojalla, on luovutettava välittömästi takaisin, mikäli viehekalastusmaksun suorittamisesta esitetään tosiseitsemän päivän kuluessa talteenotosta. Talteen otetusta saaliista säädetään 104 §:ssä.

Jos vesialueen omistaja tai osakas taikka kalastusoikeuden haltija ei halua syytettä nostettavaksi rikoksesta, josta syyttäjä ei saa tehdä syytettä ellei asianomistaja ole ilmoittanut sitä syytteeseen pantavaksi, hän saa, ilmoitettuaan talteen ottamisesta poliisille, pitää hallussaan talteen ottamansa pyydyksen ja kuluvälineen, kunnes niiden käyttäjä on suorittanut niistä lunastuksen, jonka suuruus säädetään asetuksella. Jollei lunastusta suoriteta kuukauden kuluessa siitä, kun poliisille on ilmoitettu tavaran talteen ottamisesta, eikä tavaran omistaja ole pannut tuomioistuimessa vireille kannetta talteen ottamisen lainmukaisuudesta, saa talteen ottaja tavaran omakseen.

Milloin tavaran on ottanut talteen kalastuksenvalvoja tai 101 §:n 2 momentissa tarkoitettu viranomaislainen, eikä rikoksesta nosteta syytettä, lunastuksen saa periä itselleen se, joka on ottanut tavaran talteen. Kysymys virkamiehen suorittaman talteenoton lainmukaisuudesta voidaan tällaisessa tapauksessa saattaa ylempään viranomaisen ratkaistavaksi.

103 §

Jollei edellä olevien säännösten nojalla viranomaisen säilytettäväksi annetun tai viranomaisen taikka kalastuksenvalvojan talteen ottaman tavaran omistaja vuoden kuluessa tule tietoon, viranomaisen on myytävä tavara, jollei sitä ole 100 §:n 3 momentin nojalla hävitettävä. Myynnistä kertyneet varat kuuluvat valtiolle.

Edellä 100 §:n tai 101 §:n 2 momentin nojalla talteenotetun pyydyksen, kalastusvälineen ja saaliin talteenotto paikalle on jätettävä mahdollisuuksien mukaan tiedot talteenottajasta sekä pyydyksen tai kalastusvälineen säilytyspaikasta, jos niiden haltija ei ole läsnä talteenotto tilanteessa.

Talteenotetusta pyydyksestä tai kalastusvälineestä on ilmoitettava välittömästi poliisille, ja se on luovutettava niin pian kuin mahdollista poliisin säilytettäväksi. Jollei luovuttaminen käy hankaluudetta päinsä, pyydyksestä ja sen säilytyspaikasta on ilmoitettava poliisille, joka määrää, miten se on säilytettävä.

Talteenotettu pyydys tai kalastusväline on palautettava viivytystä pyydyksen tai kalastusvälineen haltijalle, jos esitutkintaa ei aloiteta. Edellä 8 §:ssä tarkoitettu viehekalastuksessa käytetty kalastusväline on kuitenkin luovutettava välittömästi takaisin, jos viehekalastusmaksun suorittamisesta esitetään todistus seitsemän päivän kuluessa talteenotosta.

Talteenotetusta saaliista on ilmoitettava välittömästi poliisille, joka määrää saaliin joko vapautettavaksi, säilytettäväksi tarkoituksenmukaisella tavalla tai jos säilyttäminen ei ole ilman kohtuutonta vaivaa mahdollista, hävitettäväksi.

Edellä 2 ja 4 momentissa säädetty ilmoitus ja luovutusvelvollisuus ei koske rajavartiolaistosta, tullia ja Metsähallituksen erätarkastajaa.

103 §

Talteenotetun pyydyksen myynti

Jos talteen otetun pyydyksen tai kalastusvälineen omistajaa ei kuuden kuukauden kuluessa talteenotosta tavoiteta, poliisin on myytävä pyydys tai kalastusväline ja tilitettävä myynnistä kertyneet varat valtiolle.

104 §

Jos saalis on saatu kalastamalla tai ravustamalla ilman lupaa vedessä, jossa toisella on oikeus kalastaa, tai muutoin loukkaamalla toisen oikeutta, kuuluu saalis tai sen arvo sille, jonka oikeutta on loukattu, siitä riippumatta, onko pyyntiä muustakin syystä pidettävä luvattomana.

Jos saalis on toiselle kuuluvaa oikeutta loukkaamatta saatu rauhoitusaikana tai rauhoituspiiriä koskevia määräyksiä rikkoen taikka kielletyltä alueelta tai kielletyllä pyydyksellä taikka on alamittaista, se tai sen arvo kuuluu valtiolle. Viimeksi sanottu koskee myös koko sellaista saaliserää, joka on samassa laatikossa, sumpussa tai muussa säiliössä ja jonka painosta vähintään yksi kymmenesosa on edellä mainituin tavoin laittomasti pyydettyä. Muutoin on noudatettava, mitä rikoslain säädetään.

Milloin saalis 2 momentin mukaan on tuleva valtiolle, on sen talteen ottamisesta viipymättä ilmoitettava paikkakunnan poliisille, jonka on se myytävä tai määrättävä, miten sen kanssa muutoin on meneteltävä. Jos on odotettavissa, että tällainen saalis pilaantuu, talteen ottaja saa myydä sen, sitten kun kaksi esteetöntä henkilöä on sen arvioinut. Myynnistä kertyneet varat on toimitettava poliisille.

104 §

Pysähtymisvelvollisuus ja henkilöllisyyden selvittäminen

Kalastukseen käytettävä kulkuväline on 96 §:ssä mainitun viranomaisen tai kalastuksenvalvojan antamasta, selvästi havaittavasta pysähtymismerkistä pysäytettävä heti, kun se voidaan turvallisesti tehdä.

Pyyntiä harjoittavan on annettava kalastusviranomaiselle tai kalastuksenvalvojalle yksittäisen valvontatehtävän suorittamiseksi tieto nimestä, henkilötunnuksesta tai sen puuttuessa syntymäajasta ja kansalaisuudesta sekä yhteystiedot.

104 a §

Näyttömääräys

Edellä 96 §:ssä mainittu viranomainen tai kalastuksenvalvoja voi antaa näyttömääräyksen kalan tai ravun pyyntiä harjoittavalle henkilölle, joka ei 89 §:n mukaisesti esitä todistusta suorittamastaan maksusta.

Näyttömääräyksellä velvoitetaan 1 momentissa tarkoitettu henkilö esittämään todistus poliisille seitsemän päivän kuluessa näyttömääräyksen antamisesta.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään näyttömääräyksen sisällöstä.

104 b §

Huomautus

Jos kalastusta koskevien säännösten rikkominen on olosuhteet huomioon ottaen vähäinen, kalastusviranomainen tai kalastuksentralvoja voi muihin toimenpiteisiin ryhtymättä antaa tekoon syyllistyneelle huomautuksen.

104 c §

Toimenpiteestä luopuminen

Kalastusviranomainen ja kalastuksentralvoja voivat luopua tässä luvussa säädetystä toimenpiteestä, jos sen loppuun saattaminen voi johtaa kohtuuttomaan seuraukseen asian merkitys, rikkomuksen laatu ja toimenpiteellä tavoiteltava tulos huomioon ottaen.

104 d §

Tapahtumailmoitus

Kalastuksentralvojan tulee laatia tapahtumailmoitus 100 §:ssä tarkoitettua talteenotosta, 104 b §:ssä tarkoitettua huomautuksen antamisesta ja 104 c §:ssä tarkoitettua toimenpiteestä luopumisesta. Tapahtumailmoituksen tietoja saa käyttää vain asianosaisen oikeusturvan varmistamiseksi ja kalastuksentralvojen toiminnan valvontaa varten.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun tapahtumailmoitukseen merkitään seuraavat tiedot:

- 1) toimenpiteiden kohteena henkilötunnus ja muut tunnistetiedot sekä yhteystiedot;*
- 2) epäilty rikkomus, jonka selvittämiseksi toimenpiteeseen on ryhdytty;*
- 3) toimenpiteen laatu;*
- 4) luettelo talteen otetuista tavaroista; ja*
- 5) toimenpiteen suorittaja ja ajankohta.*

Tapahtumailmoitukset on toimitettava kalastuksentralvojan hyväksyneelle toimivaltaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle vuosittain kutakin kalastuksentralvojan toimintavuotta seuraavan vuoden tammikuun loppuun mennessä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on säilytettävä tapahtumailmoitukset kahden vuoden ajan niiden toimituspäivästä, jonka jälkeen ne on hävitettävä.

105 §

Milloin kalastusoikeuden haltija harjoittaa tai sallii harjoitettavan kalastusta tai ravustusta siten, että kala- tai rapukannan säilyminen vaarantuu, taikka harjoittaa tai sallii harjoitettavan sanottua pyyntiä toisen kalaveden yhteydessä olevassa kalavedessä sellaisella tavalla, että se ilmeisesti on vahingoksi toisen kalastukselle tai haitaksi kalastuksenhoitoimenpiteille kalavedessä, jossa toisella on kalastusoikeus, voi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, varattuun asianomaisille tilaisuuden antaa selvityksensä asiassa, kieltää kalastusoikeuden haltijaa toistaiseksi, enintään kahdeksi vuodeksi kerrallaan, käyttämästä kalastusoikeuttaan tai rajoittaa sitä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen tyytymätön kalastusoikeuden haltija saa valittaa päätöksestä maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan 30 päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöstä on valituksesta huolimatta kuitenkin heti noudatettava

106 §

Jos joku laiminlyö tähän lakiin tai sen nojalla annettuun säännökseen tai määräykseen perustuvan velvollisuutensa, aluehallintovirasto voi viranomaisen ilmoituksesta tai sen hakemuksesta, jonka oikeutta tai etua asia koskee, sitten kun asianomaiselle on varattu tilaisuus selityksen antamiseen, määrätä hänet täyttämään velvollisuutensa sakon uhalla tai sillä uhalla, että tekemättä jätetty teetetään laiminlyöjän kustannuksella.

Aluehallintovirastolle kuuluvista 1 momentissa tarkoitetuista tehtävistä huolehtii Suomen talousvyöhykkeellä se aluehallintovirasto, jonka toimialueen kohdalla kysymyksessä oleva osa talousvyöhykkeestä sijaitsee. Ahvenanmaan valtionviraston toimialueen vastaista rajaa lukuun ottamatta aluehallintovirastojen toimialueiden välisen rajan katsotaan jatkuvan aluevesien ulkorajalta suuntaansa muuttamatta talousvyöhykkeen ulkorajaan

105 §

Kalastusoikeuden käytön kieltö

106 §

Uhkasakko ja teettämishukka

saakka.

106 a §

Kalastuksenvalvojien koulutuksen ja toiminnan valvonta

Kalastuksenvalvojien ja kalastuksenvalvojakoulutuksen yleisestä valvonnasta ja ohjauksesta vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset vastaavat kalastuksenvalvojien ja kalastuksenvalvojakoulutuksen toiminnan valvonnasta toimialueellaan.

Maa- ja metsätalousministeriöllä sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla on oikeus saada kalastuksenvalvojalta ja kalastuksenvalvojakoulutuksen järjestäjältä näiden toiminnan valvonnassa tarvittavia tietoja kalastuksenvalvontatehtävien suorittamisesta ja kalastuksenvalvojakoulutuksen järjestämisestä.

Henkilötietojen käsittelystä säädetään henkilötietolaissa (523/1999).

108 §

Kalastusrikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

- 1) käyttää kiellettyä kalastustapaa tai kiellettyä pyydystä tai pitää sellaista pyydystä aluksella tai muutoin siten, että se on pyyntiä varten helposti käsillä,
- 2) kalastaa luvattomasti valta- tai kalaväylässä tai vesialueella, jossa kalastaminen on kielletty tai sitä on rajoitettu, taikka rauhoituspiiriä koskevaa määräystä rikkoen,
- 3) pyydystää rauhoitus- tai muutoin luvattomana aikana kalaa tai rapua taikka sanottuna aikana pitää vedessä niiden pyyntiin sopivaa pyydystä,
- 4) pyydystää 35 §:n vastaisesti alamittaista kalaa tai rapua,
- 5) harjoittaa kalan tai ravun pyyntiä, vaikka hän ei ole suorittanut valtiolle 88 §:ssä säädettyä kalastuksenhoitomaksua tai viehekalastusmaksua taikka hänellä ei ole mukana tositetta suorittamastaan kalastuksenhoitomak-

108 §

Kalastusrikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

- 1) käyttää kiellettyä kalastustapaa tai kiellettyä pyydystä tai pitää sellaista pyydystä aluksella tai muutoin siten, että se on pyyntiä varten helposti käsillä,
- 2) kalastaa luvattomasti valta- tai kalaväylässä tai vesialueella, jossa kalastaminen on kielletty tai sitä on rajoitettu, taikka rauhoituspiiriä koskevaa määräystä rikkoen,
- 3) pyydystää rauhoitus*aikana* tai muutoin luvattomana aikana kalaa tai rapua taikka sanottuna aikana pitää vedessä niiden pyyntiin sopivaa pyydystä *tai kalastaa 37 b §:ssä tarkoitetun sopimuksen täytäntöönpanemiseksi asetetun rajoituksen vastaisesti,*
- 4) pyydystää 35 §:n vastaisesti alamittaista kalaa tai rapua,
- 5) harjoittaa kalan tai ravun pyyntiä, vaikka hän ei ole suorittanut valtiolle 88 §:ssä säädettyä kalastuksenhoitomaksua tai vieheka-

susta tai viehekalastusmaksusta eikä hän voi sitä esittää seitsemän vuorokauden kuluessa,

6) tuo maahan muun kuin Suomessa luonnonvaraisena esiintyvän kala- tai rapulajin tai niiden kannan tai sukuoluja ilman 94 §:n 2 momentissa säädettyä lupaa tai lupaehdon vastaisesti,

7) istuttaa vesialueelle kala- tai rapulajin tai sen kannan, jota siellä ei ennestään ole, taikka suorittaa alueelle kalojen tai rapujen siirtoistutuksen ilman 121 §:ssä tarkoitettua lupaa tai lupaehdon vastaisesti tai

8) aiheuttaa kalastaessaan 39 §:n vastaisesti tarpeetonta häiriötä tai haittaa, *on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, kalastusrikkomuksesta sakkoon.*

lastusmaksua taikka hänellä ei ole mukana todistusta suorittamastaan kalastuksenhoitomaksusta tai viehekalastusmaksusta eikä hän voi sitä esittää seitsemän vuorokauden kuluessa,

6) tuo maahan muun kuin Suomessa luonnonvaraisena esiintyvän kala- tai rapulajin tai niiden kannan tai sukuoluja ilman 94 §:n 2 momentissa säädettyä lupaa tai lupaehdon vastaisesti,

7) istuttaa vesialueelle kala- tai rapulajin tai sen kannan, jota siellä ei ennestään ole, taikka suorittaa alueelle kalojen tai rapujen siirtoistutuksen ilman 121 §:ssä tarkoitettua lupaa tai lupaehdon vastaisesti,

8) aiheuttaa kalastaessaan 39 §:n vastaisesti tarpeetonta häiriötä tai haittaa,

9) *laiminlyö 33 §:ssä säädetyn pyydyksen merkitsemisvelvollisuuden,*

10) *laiminlyö 36 §:ssä säädetyn vapauttamisvelvollisuuden,*

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, kalastusrikkomuksesta sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Sen 97 ja 97 a—97 c § tulee voimaan kuitenkin vasta kolmen vuoden kuluttua tämän lain voimaantulosta.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

2.

Laki

kalastuslain muuttamisesta annetun lain 108 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kalastuslain muuttamisesta annetun lain (773/2010) 108 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

108 §

108 §

Kalastusrikkomus

Kalastusrikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) käyttää kiellettyä kalastustapaa tai kiellettyä pyydystä tai pitää sellaista pyydystä aluksella tai muutoin siten, että se on pyyntiä varten helposti käsillä,

2) kalastaa luvattomasti valta- tai kalaväylässä tai vesialueella, jossa kalastaminen on kielletty tai sitä on rajoitettu, taikka rauhoituspiiriä koskevaa määräystä rikkoen,

3) pyydystää rauhoitus- tai muutoin luvattomana aikana kalaa tai rapua taikka sanottuna aikana pitää vedessä niiden pyyntiin sopivaa pyydystä,

4) pyydystää 35 §:n vastaisesti alamittaista kalaa tai rapua,

5) tuo maahan muun kuin Suomessa luonnonvaraisena esiintyvän kala- tai rapulajin tai niiden kannan tai sukuoluja ilman 94 §:n 2 momentissa säädettyä lupaa tai lupaehdon vastaisesti,

6) istuttaa vesialueelle kala- tai rapulajin tai sen kannan, jota siellä ei ennestään ole, taikka suorittaa alueelle kalojen tai rapujen siirtoistutuksen ilman 121 §:ssä tarkoitettua lupaa tai lupaehdon vastaisesti tai

7) aiheuttaa kalastaessaan 39 §:n vastaisesti tarpeetonta häiriötä tai haittaa,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *kalastusrikkomuksesta* sakkoon.

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) käyttää kiellettyä kalastustapaa tai kiellettyä pyydystä tai pitää sellaista pyydystä aluksella tai muutoin siten, että se on pyyntiä varten helposti käsillä,

2) kalastaa luvattomasti valta- tai kalaväylässä tai vesialueella, jossa kalastaminen on kielletty tai sitä on rajoitettu, taikka rauhoituspiiriä koskevaa määräystä rikkoen,

3) pyydystää rauhoitusaikana tai muutoin luvattomana aikana kalaa tai rapua taikka sanottuna aikana pitää vedessä niiden pyyntiin sopivaa pyydystä *tai kalastaa 37 b §:ssä tarkoitetun sopimuksen täytäntöönpanemiseksi asetetun rajoituksen vastaisesti*,

4) pyydystää 35 §:n vastaisesti alamittaista kalaa tai rapua,

5) tuo maahan muun kuin Suomessa luonnonvaraisena esiintyvän kala- tai rapulajin tai niiden kannan tai sukuoluja ilman 94 §:n 2 momentissa säädettyä lupaa tai lupaehdon vastaisesti,

6) istuttaa vesialueelle kala- tai rapulajin tai sen kannan, jota siellä ei ennestään ole, taikka suorittaa alueelle kalojen tai rapujen siirtoistutuksen ilman 121 §:ssä tarkoitettua lupaa tai lupaehdon vastaisesti,

7) aiheuttaa kalastaessaan 39 §:n vastaisesti tarpeetonta häiriötä tai haittaa,

8) *laiminlyö 33 §:ssä säädetyn pyydyksen merkitsemisvelvollisuuden*,

9) *laiminlyö 36 §:ssä säädetyn vapautta-*

misvelvollisuuden,
on tuomittava, jollei teosta muualla laissa
säädetä ankarampaa rangaistusta, *kalastus-*
rikkomuksesta sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .
